

Biblioteca Centrală Universitară
"Carol I" București

Cota 57967

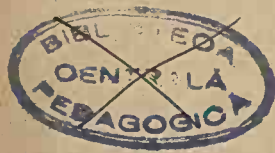
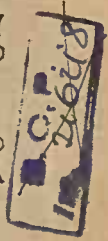
182

B. C. U. "Carol I" - Bucuresti

C201802102

15

6248989

Prefața traducătorului.

Condica greșelilor învățătoresci este un „memento“ permanent pentru învățător. Un escelent bărbat de școlă din America, James L. Hughes în cartea sa intitulată „Mistakes in teaching“ (Greșeli în instrucțiune) a alcătuit cu adevărată măiestrie condica acelor greșeli. Observările lui înțelepte și pline de spirit le pot folosi toți aceia, cari se ocupă de instrucțiunea tineretului, fie ei învățători la sate, fie profesori prin palatele liceelor. Într'un mod practic, până aci cu totul neusitat, autorul însiră pe scurt una câte una greșelile, de care trebuie să ne ferim. Fie-care tesă este urmată de o explicare scurtă și totuși convingătoare. Acela, care va frunzări în fie-care zi cărticica acésta și se va nizuși să-și urmeze sfaturile, acela la tótă întemplantarea va observa zi de zi progresul școlarilor săi. Împrejurările noastre mai ales ale Românilor, sunt de așa, că învățătorii noștri dela sate plecând din seminar nu mai au ocaziune de a ceti cărți didactice, căci acelea sunt multe, prea teoretice și scumpe, ei însă au timp puțin și sunt sêraci. Astfel am cugețat, că traducerea cărticelei de față va fi

o binefacere pentru învățătoria noastră. Dar nu numai învățătoria o vor pute-o întrebuința cu folos, ci ea va fi foarte binevenită și tuturor acelorora, care se ocupă de cestiunile școlilor, mai ales preoților noștri și părinților școlarilor, căci cărticica acesta pe scurt cuprinde în sine pedagogia întregă. Nesciind englezesce cu părere de rău am fost silit să mă lipsesc de originalul englezesc, și traducerea românească am făcut-o de pe traducerea ungerescă a D-lui Ioan Waldapfel. Acastă traducere ungerescă însă mi-a făcut impresiunea unei traduceri atât de bune, în cât sunt sigur, că ea mi-a reoglindit originalul în lumina sa adevărată. Astfel sper, că și traducerea românească va corăspunde originalului.

În speranța, că lucrarea de față va contribui și ea pentru înaintarea învățământului în școlile noastre, o recomand cu căldură tuturor bărbaților noștri de școlă.

Brașov în Martie 1894.

Prefața autorului.

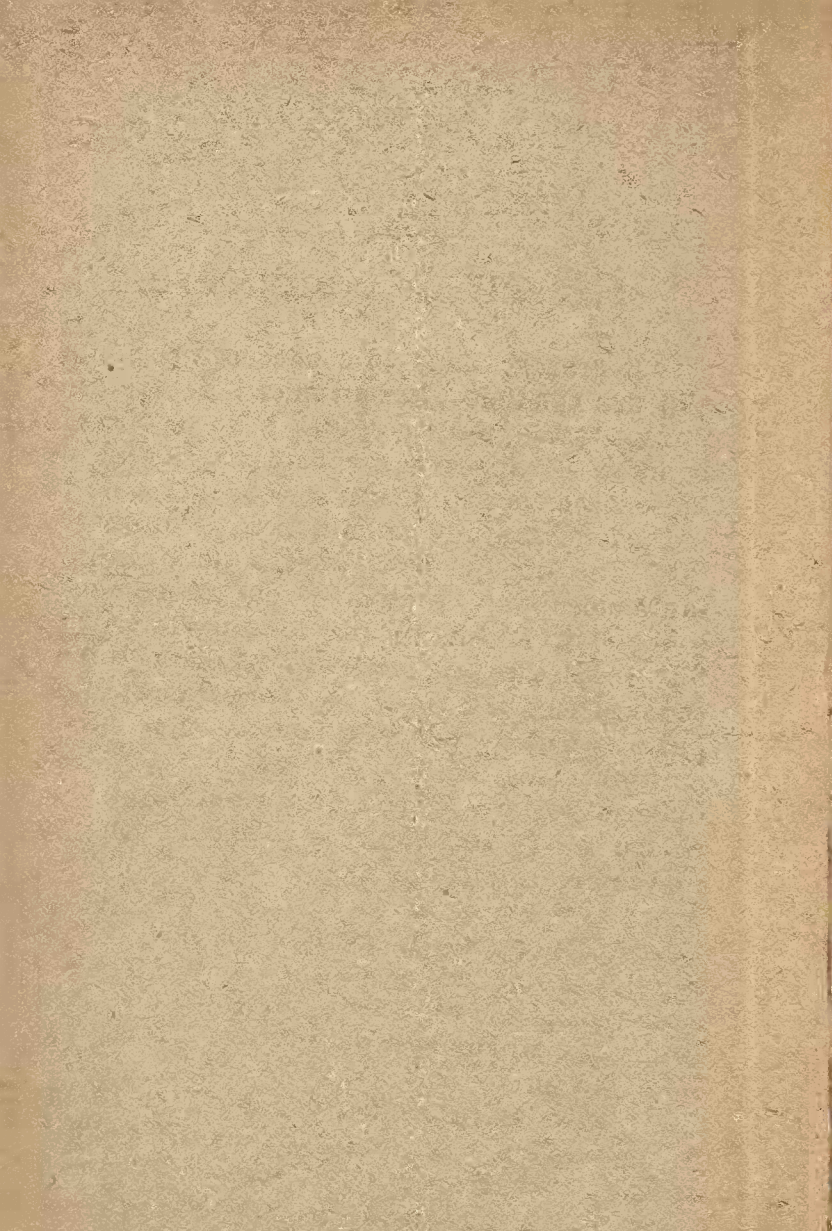
Multe cărți bune s'aũ scris pãnã acum despre educațiune. Cele mai multe însã aũ fost prea teoretice, așa cã în pracsã învãțãtorii nu le aũ putut folosi dupã cuviințã. Cunoscința principiilor generale ale educațiunii este trebuitore, dar cunoșcerea temeinicã a particularitãților muncii școlare, este de o importanțã și mai mare pentru reușita instrucțiunii. Cunoscința principiilor generale ale nauticeii nu-ĩ prea folosesce unui cãpitan de corabie pe Mississippi.

Pe orĩ-ce teren primul pas al progresului este, ca sã ne învãțãm a încunjura acelea greșeli, pe care am fi aplicați ale sãvêrși. Învãțãtorii tineri înainte de tôte trebuie sã cunoscã stâncile, care sã pun în calea corãbiei lor. Esperința apoi îi va învãțã, cum sã le încunjure.

O esperințã de mulți ani pe terenul creșterii de învãțãtorii a produs pentru autor acel rezultat, cã indiviđi diferiți la vêrstã și naționalitate în privința conducerii, a disciplinii și a metodului sã opintesc de aceleași greșeli. A relava cãteva din aceste greșeli: étã scopul cãrții de fațã.

Toronto (America).

Autorul.

I.

Greșeli în conducere.

E greșală, dacă în conducerea școlii negliji așa numitele „lucruri mici.“ Deosebirea între o școlă bine condusă și o școlă rău condusă se observă mai ales la astfel de lucruri, pe care mulți inși le consideră drept lucruri neesențiale și fără nici o însemnătate. Să fie lucrurile acestea de o importanță secundară, admitem, dar greșala zace tocmai în aceea, că nu le considerăm de fel. I. Blakinston, un escelent inspector de școle al Angliei, zice: „Nici învățătorul mai puțin talentat încă nu trebuie să-și perdă curajul, dacă va înțelege, că succesul conducerii școlare atârnă în prima linie dela aceea, ca în totdeauna să urmărim cu cea mai mare atențiune așa numitele „lucruri mici“ și să nizuim a învinge or-ice greutate la început, în germenele său. Fără regularitate conducerea nici odată nu poate să fie bună și în această privință are totă dreptatea afirmarea paradocsă: „Lucrurile mici conțin în sine pe cele mari.“

Acela, care va fi cu băgare de seamă la agendele mărunte ale conducerii școlare, acela de bună sēma va îngriji tot-deuna

bine și de cestiunile mai importante. Acela, care va considera în destul lucrurile „mici“, acela foarte rar va avea necaz cu afaceri mai ponderose, căci de acestea apoi abia vor mai obveni. E peste orî-ce îndoială, că observarea sistematică a mărunțișurilor, când conducem pe copii în curtea școlei, sau când îi lăsăm să umble în grupe, sau când ei sunt în școlă, zic, e peste orî-ce îndoială, că în acestea și în toate casurile observarea minuțiosă a lucrurilor „mici“ va fi un foarte prețios mijloc de disciplină pentru formarea caracterului școlarilor. Aici se desvóltă multe deprinderi, care vor decide odinióră succesele, ce le vor puté ajunge școlarii, când vor fi mari.

Dintre aceste lucruri secundare cele mai demne de luare-aminte sunt următoarele:

1. *La sfârșitul fie-cărui repaos dintre ore pune pe băeți în rînd și condu-i astfel în bună regulă în sala de învățămînt.* Acesta trebuie să se întemple tot'déuna în acelaș fel, fără îmbulzélă sau altă disordine. Dacă curtea nu este podită, apoi punerea în rînd a școlarilor mai bine se face pe nisce scânduri așezate în curtea școlară a-nume spre acest scop, pentru fie-care clasă deosebit.

2. *Deprinde-ți școlarii, să umble cu capul ridicat, cu umeri dați bine înapoi, cu*

mânile lăsate în jos și privind drept înainte. Mersul cu mâinile la spate ține — ce e drept — umerii îndărăt, dar școlarul deprins cu un atare mers, în odae, pe stradă sau la exercițiile militare nu va fi în stare să umble cum se cuvine. „Crescerea nu e completă, până ce puterile trupesci nu sunt cu desăvârșire supuse intelectului și legilor ciselării morale și sociale. Trebuie să învățăm pe copii, cum să șadă, cum să stea, cum să se misce și cum să umble. Spre scopul acesta firesce avem trebuință și de reguli, dar acestea să fie puține și simple și dacă cu copiii procedem frumos și cu atențiune, va fi ușor a-le întipări aceste reguli în memorie presupunând, că nu le vom aplica după capriț. Trebuie să instruăm mai întâi copiii la aceste reguli, dar după aceea călcarea lor nici odată să nu o suferim fără admoniție sau îndrumare la ordine.“

3. Să nu-ți deprinzi școlarii, ca să umble în vârful degetelor. Învățătorii tineri fac adese-orî acésta, pentru-ca să nu fie larmă. Dar e lucru greșit: 1. pentru-că astfel copiii ușor se deprind a schiopăta; 2. pentru-că astfel sunt siliți să-și diformeze degetele îndoindu-le; 3. pentru-că în ăst chip nu e posibil să umbli ușor și plăcut. Copiii pot să umble de tot natural, fără ca să producă zgomot mare și la un astfel de mers trebuie să-î deprindem.

4. *Trebue să-î învățăm pe școlari, cum să urce și să coboare treptele.* Mulți copii sar de-odată câte 3 trepte, deși de-odată numai una ar trebui să calce. Pe trepte regulate de școlă pot sui și coborî în șire de câte doi sau trei inși și astfel pe lângă un mers domol și uniform se mai câștigă și timp. Dar nu umbletul prea repede este răul cel mai mare la urcarea și coborîrea treptelor. Copiilor le place a da prea tare cu piciorul la suirea treptelor, ca eara, când își scutură zăpada de pe încălțăminte. Trebuie să-î învățăm, ca să-și țină picioarele prin musculatura trupului de jos și numai încetinel să le aducă în poziția cerută și să nu le lase, ca și cum ar fi organe fără viață.

5. *Dacă școlarii răspund sau citesc, trebuie să se scole.* Acesta o pretinde cea mai elementară bună cuviință. De altfel, chiar și din punctul de vedere al trupului, variațiunea între ședere și sculare e foarte bună pentru copii. Organele de vorbire se mișcă mai liber, când stai, decât când ședî. Scularea trebuie să se facă cu o dibăcie orecare. Copilul să nu se scole încovoindu-se sau ridicându-se a lene în sus.

6. *În decursul citirii școlarul să țină cartea în mâna stângă.* „Cartea în mâna stângă și piciorul drept ceva înderăt“, —

acésta este regula, pe care aũ statorit-o în privința cetirii tóte autoritățile fără esceptiune. Dacă copilul ține cartea cu amêndouă mânilé, atuncî el de regulă o aduce prea aprópe de ochi și-și pléacă prea ușor și umerii.

7. *Orî-ce lucru trebuie să-l ținem cât se póte departe de ochi.* Miobia cresce într'un mod îngrozitor. Datele statistice din Europa și din America arată, că numai un procent fracționar sunt miobi dintre copiii, cari întră în școlă, în vreme ce din acei tineri, cari în etate de 18 anî părăsesc școlá, 60⁰/₀ sunt mult-puțin miobi. Acéstă stare e îngrozitoare și ea la tot casul trebuie să îndemne pe fie-care învățator cu simț uman, ca bine să chibzuiască, cum ar puté să delătore un rezultat așa de îngrozitor. Să dăm sălii de învățămênt lumină cât se póte de multă și anume din partea stângă a copiilor saũ eventual din stânga și din dărét, dar nicî odată din față. Pe lângă o îngrijire cuvenită putem să-î deprindem pe școlari, ca să țină recvisitele lor de școlá, táblița, cartea de cetire, cerusa ș. a. în depărtarea trebuincióasă.

8. *Dacă copiii se scólă, să nu se razime de pãrete saũ de bănci.* Tot-déuna, când copilul se scólă, să stea pe piciórele amêndouă și să nu se razime de nimic.

9. *Caetele, condeiele ș. a. să le adunăm și să le împărțim tot-déuna într'un mod precis și regulat.* Caetele le adună un școlar designat spre acésta, bancă de bancă într'o ordine precisată. Caetele adunate trebuiesc așezate apoi astfel, ca la împărțire asemenea să nu se facă nici o confusie, ca ele să pótă fi împărțite chiar și pe întunerec așa, în cât fie-care școlar să-și priméscă caetul său fără zgomot.

10. *Să insistăm cu tótă rigórea asupra curățeniei, asupra frumosului și asupra punctualității.* Aceste lucruri sunt eventual de o mai mare importanță pentru copii, decât cunoscințele, pe care le câștigă în școlă. Să nu suferim, ca copiii să arunce hârtiute și alte lucruri pe coridor sau prin școlă. Învățătorul să viziteze adese-orî banca școlarului, cărțile și recvisitele lui școlare.

11. *Nici un școlar nu are voie să se depărteze dela locul său fără permisiune.* Dacă un singur școlar ar avea privilegiul acesta, apoi acésta ar trebui să o permitem tuturor și astfel s'ar puté întâmpla, ca toți de-odată să voiască a face us de acest drept și disordinea e gata. Numai censorii au voie continuă, ca să se misce prin clasă după trebuința oficiului lor, fără ca să refereze despre acésta neconținut învățătorului.

12. Anumite acțiuni școlariî trebuie să le săvârșescă într'un chip comun și uniform. „Ah, D-vóstră voiți să le nimiciti originalitatea și voiți să faceți din ei simple mașine, sîlindu-î, ca tóte să le facă într'un mod stabilit?” Astfel vor răspunde mulți învățători, cari nu sunt în stare să-și țină clasa în ordine și caută astfel scuză pentru slăbiciunile lor. Dar regularitatea împedecă óre desfășurarea liberă a originalității? Deprinderea metodică încătușeză „eserciarea liberă a individualității?” O astfel de originalitate și individualitate, pe care în ăst chip o suprimăm, e fórte sticăciósă și la tot casul trebuie limitată.

Tăblițele și cărțile lor copiii trebuie să și le țină în bancă într'un fel hotărît și uniform. Trebuie să ecsiste un chip, care e măi lesnicios și măi puțin zgomotos decât altele. Învățătorul să constate, care e chipul cel măi corěspundětor în astfel de cestiuni și acest chip să-l esecute apoi cu tótă stricteța. Trebuie să stabilim un semn permanent pentru tóte mișcările trebuincióse la acțiunile comune ale școlarilor. Scopul este tot-déuna acela, ca să câștigăm timp și să încunjurăm zgomotul; ceea-ce trece peste acest scop, e o simplă „dresură” fără înțeles.

E greșală, dacă negliji inspectiunea în curte. Dacă în curte nu controlăm în-

destul copiii, apoi nici în școlă nu este ușor a-i dirigia. Dacă copiii la școlă se deprind cu obiceiuri proste sau cu vorbe neșpălate și murdare, apoi acesta se întâmplă mai ales în repaosele dintre ore: Învățătorul trebuie să fie tot-deuna între școlarii săi, pentru ca astfel să-i ferescă de orice necuviință, fără ca prin acesta să împedecă sportul sănătos sau recreațiunea nevinovată.

În prezența învățătorului lor școlarii nu vor alege jocuri proste, care neliniștesc pe aceia, cari nu iaș parte la ele sau jocuri, care primejduesc sănătatea participanților. Nu este de lipsă, ca spre acest scop învățătorul să umble prin curte în sus și în jos, ca un polițist, dar chiar numai prezența lui va ajunge pentru de a împedecă dărăpănarea totală a buneii cuviinții școlare sau ca școlarii să-și strice cu voia hainele, să-și rupă pălăriile ș. a. Învățătorul și cu această ocașie va îndemna pe școlarii la vorbire corectă și la purtare cuviincioasă.

E greșală, dacă te retragi dela jocurile copiilor. Prezența învățătorului în curtea școlei are două scopuri: întâi să delătore răul și a doua să promoveze binele. Copilul nici odată nu-și desvălește firea sa întrégă decât la joc. Acum ese la ivelă tótă puterea sa fizică, intelectuală și morală.

Payne zice: „Boldul spre joc nu are el ore vre-o însemnătate măi adêncă? Ore Creatorul ne-a dat acest bold numai pentru de a petrece timpul? Numai ca să producă o mișcare zadarnică? Ca în sine chiar să-și aibă sfârșitul? Nu! Acum vêd, că servește drept mijloc, ca copilul să-și devólte tóte puterile. Prin joc învață copilul să-și întrebuițezemembrele și tot organismul trupului și prin acêstă întrebuițare sporcesc sănêțtea și puterea lui. Prin joc învață copilul să cunóscă lumea din afară, însușirile naturale ale obiectelor, ce-l înconjóră, influința reciprocă a unora asupra altora, raportul dintre el și aceste fenomene și tocmai aceste cunoscințe sunt capitalul sêu permanent pentru viața întrêgă. Prin joc, unde trebuie să încheie alianțe și să muncêscă în societate cu alții spre scopul comun, prin joc începe copilul să înțelêgă legăturile morale, începe să simță, că nu póte să trăescă singur, că el este membrul unei comunități și că trebuie să respecteze drepturile acestei comunități, dacă voesce, ca și drepturile sale să fie respectate.

Prin joc învață copilul să-și iscodêscă mijlóce pentru ajungerea scopului; acolo învață a inventa, a construi, a descoperi, a scruta, a apropia în fantasia sa ceea ce este departe, a traduce limba faptelor pe

limba cuvintelor, acolo învață el întrebuințarea convențională a limbiî sale materne. Cu un cuvânt jocul este acel mijloc, care desvóltă puternic tótă firea copilului și care prin urmare nu pierde fără urmă.“ Dr. Harris se exprimă astfel: „Mult se vorbește de fructificarea jocului, dar jocul, în sine luat, n'ar trebui fructificat; trebuie, ca pofta spontană de joc a copilului să aște teren liber fără nici o restringere.“

Învățătorul, care nu înțelege și nu urmăzează aceste fapte, acela nici odată nu-și va cunoște îndestul școlariî și va pierde chipul cel mai natural și mai desăvêșit de a-î controla. Pretutindenea natura copilului rămâne întru câtva ascunsă, chiar numai la joc nu. Ce lucru însemnat este deci pentru învățator, ca să aibă simpatia convenită pentru spiritul de joc al copilăriei nevinovate și sănătoșe, să nu împedece acest spirit, ci din contră să-l desvólte și să-l îndrepte spre direcțiunea binefăcătoare.

Ce demnitate exprimă aceea, când omul crescut să jócă — cu capul bărbatului matur și cu mintea și inima unui copil! Ce deosebire între demnitatea înăscută și între cea spoială, care, frecată puțin, să deslipesce și lasă să se vadă sub ea materia slabă și bruscă! Acel învățator, care nu știe să se jócă cu copiii fără ca să-și arate „colți“, e foarte de compătimit. Unul dintre

cele mai puternice motive pentru de a nu lăsa băeții mai mari sub conducerea învățătoreselor este tocmai acela, că învățătoresele nu pot lua parte la jocurile băeților mai mari.

E greșală, dacă voesci mereu a suprima vioiciunea copiilor. În privința acésta sunt 3 feluri de educători. Unii pun stavilă izvórelor nizuinței libere a copilului și curentul natural al apei îl întórnă asupra vieții copilăresci așa, încât buimucește pe copil cu desăvêșire. Alții cad în estremul celalalt și zic: „Să lăsăm curs liber naturei, lasă să se desvólte copilăria de sine singură.“ Aceștia lasă curs destul de liber apei, numai cât acésta are nefericita nizuință de a apuca în direcțiuni greșite. Întocmai ca și apa cea adevărată, astfel și acésta curge „dela deal la vale“ și adese-ori produce mocirlă acolo, unde putea să fie o vale roditóre. Metodul cel corect însă, în cât privesce facultățile naturale, va înțelege trebuința desvóltării perfecte și a întrebuintării libere, dar acestei desvóltări îi va da direcție, fără ca să se simță, că face acésta. Metodul cel corect va designa matca, în care trebuie să curgă riul și tóte părăiașele mici ale caracterului le va îndrepta astfel, ca riul curgând înainte să devină tot mai lat, tot mai adênc și tot mai tare

C. 201802/102

în forța sa, până ce va deveni un fluviu puternic, care pe valurile sale poartă transporturi binecuvântătoare spre marea imensă a vieții.

Mulți învățători se îngrozesc, dacă școlarii rîd în sala de învățămînt. O astfel de disciplină însă, care nu poate suporta din când în când rîsul sănătos al clasei, este nenaturală și nesănătoasă. Rînjitul și rîsul prost cu hohot, ca lucru necuviincios, trebuie să-l oprim, dar rîsul natural izvorit din inimă, dacă are destul motiv, putem foarte bine să-l suferim, fără ca prin acesta să periclităm rezultatele disciplinei școlare.

E greșală, dacă stai prea aproape de clasă. Într-o școală bine organizată învățătorul are un podiu de vre-o 30 cm. înălțime și de pe acest podiu conduce instrucțiunea. Astfel el câștigă o poziție, din care poate vedea pe fie-care școlar. Dacă învățătorul părăsesce acest loc și se apropie prea tare de școlarii, atunci el nu poate privi deodată clasa întregă. Pe școlarii ce stau mai aproape de el, el nu-î va vedea și cu atît mai puțin îl vor vedea aceia pe el. Astfel controla va fi mancă și școlarii asemenea vor pierde, de ore-ce nici un școlar nu este în stare să fie timp mai îndelungat atent la vorbele învățătorului, dacă nu-l vede. Atît în școală, cît și în curte, învăță-

torul trebuie să se așeze astfel, ca să p^otă ved^e pe fie-care școlar. Ac^eastă poziție înv^ēțătorul trebuie să o păstreze neconținut, chiar și atunci, când în curte pune pe școlari în r^end sau deprinde eserciții de mers cu ei.

E greșală, dac^ă atingi pe copil cu mâna. pentru ca să șadă drept. Dac^ă înv^ēțătorul se așadă tot-d^euna așa, cum trebuie, ca să p^otă privi pe toți școlarii de-odată, el nu va comite nici odată ac^eastă mare greșală. Deștepti numai resentiment în sufletul școlarului, dac^ă-i îndrepti cu forța ținuta în locul s^eu. O astfel de procedur^ă este numai atunci justificată, dac^ă copilul dovedește renitență sau o lene prea bătătoare la ochi. În aceste două cazuri e mare ispita, ca să-l apucăm pe cel p^ecătos; dar chiar și în acest caz e mult mai bine, să resistăm ispitei. În cazul prim e mai consult, să-l scoți pe școlar din bancă și să-l pedepsești potrivit, — în cazul al doilea mai bine faci, dac^ă-l trimiți pe școlar la divisia „stângacilor.“

E greșală, dac^ă dai prea multe note rele. În unele clase notele rele cad cu grămada: când din purtare, când din obiectele de învățământ. În v^ēțătorii acestor clase adeseori se plâng, că școlarilor „nici că le pasă“ de notele rele. Apoi z^eu, lucru ciudat ar

fi, dacă le-ar păsa, — fie școlarilor, fie părinților. Greșala principală e la învățător. El numai pentru aceea a dat atâtea note rele, pentru-că a fost prea comod sau că nu a știut să întimpine răul în măsură cuvenită, atât în privința moralității, cât și în privința învățămîntului. Dacă școlarii primesc prea multe note rele din obiectele de învățămînt, apoi să știți că în nouă din zece cazuri învățătorul a fost de vină. Lecțiunile au fost sau prea grele sau prea lungi; învățătorul n'a dat explicațiunile de lipsă, sau că n'ainstruat îndeștul pe școlarii, cum trebuie să învețe, sau că nu a știut să le deștepte zelul spre învățătură.

E greșală, dacă erorile mici le pedepsești prea strict. Mulți învățători își varsă totă mânia asupra micilor păcătoși, chiar dacă greșala lor n'au fost de vre-o însemnătate mai serioasă. Atari învățători fac o față foarte serioasă, întrebuintează vorbele cele mai aspre, pentru-ca să certe pe bietul nefericit, care a cutezat să scape tablita din mână, sau să privească la vecinul său de dindărăt. Școlarii unui astfel de învățător în curînd se deprind, să nu dea nimic nici chiar pe poruncile învățătorului, dacă acelea nu sunt urmate de fulger și trăsnete. În cazuri de acestea școlarii fac o față idiotă, căci ei nu sunt în stare să aducă

în echilibru severitatea pedepsei cu împrejurările afacerii din cestiune. O astfel de procedură are o influință foarte deasă asupra însușirilor morale ale copiilor, căci ei în curând vor fi cuprinși de credința, că toate greșelile lor sunt de aceeași gravitate.

E cestic de o nespasă importantă, ca învățătorul nici odată să nu confunde întemplantarea cu intențiunea, sau voia cu fără de voia.

E greșală, dacă prea mult te plângi sau prea mult cârtesci. Nici un învățător nu este așa de uricios copiilor, părinților, tutorilor și inspectorilor, ca cârtitorul incurabil. Nici el însuși nu s'ar prea iubi, dacă ar avé norocirea să se cunoscă pe sine cu temeiū, dar el nici nu are idee, cât de nesuferită este cârtirea vecinică. „Nici odată în viața mea n'am avut școlari așa de răi, — nu știu, ce să fac cu ei“, — astfel vorbesce tot-déuna, dacă vre-o persoană mai de vază îi cercetază școla. Școlarii îl uresc, ca pe denunțatorii de séma lor. Chiar și inspectorul privesce cu milă la un astfel de învățător, care — după cum se pare — se laudă cu slăbiciunile sale proprii și cu incapacitatea sa. Învățătorul trebuie să scie, că copiii de regulă nu din dragoste pentru învățatură învață cu zel mare și ei nu numai pentru aceea se pörtă frumos și

cuviincios, fiind-că așa le dictéză amabilitatea lor naturală. Chemarea tocmai a învățătorului este, ca să deștepte în băeți dorul după cunoștințe și să desvólte părțile bune din firea lor așa, în cât aceste calități ale copiilor apoi să-î fie și învățătorului sprijin puternic întru conducerea și controlarea clasei. Fie-care școlar pretinde în o privință óre-care altă procedură. Tocmai de aici izvoresce sublimitatea chemării noastre învățătoresci. Învățătorul, care mereu înjură sau batjocoresce sau cârtesce, nici odată nu-și va câștiga în măsură cuvenită iubirea școlarilor săi. Care înțelege și părtinesce cu judecata cuvenită nisuițele slabe ale elevilor, acela póte să fie sigur, că în tot chipul va deștepta serioșitate și un zel mai mare.

E greșală, dacă permiți școlarilor șoptitul sub cuvânt, ca să se ajute unii pe alții. Șoptitul în órele de prelegere e un defect fórte mare și aceia, cari îl permit, săvêșesc o greșală gravă de tot. Drept scuză pentru acésta unii zic, că șoptitul e un fel de ajutor prietinesc între școlari; astfel de învățători sau că sunt prea slabi pentru de a opri șoptitul sau că sunt indiferenți față de binele școlei. Căci șoptitul nu se póte scuza. Las' că acest ajutor nu este tot-déuna ajutor cinstit, dar apoi cum pot

școlarii să se învețe unii pe alții? Așa de ușoră să fie arta instrucțiunii, în cât fiecare copil o poate esercia? De loc! Chiar și între cei mari numai puținii posed facultatea de a instrua și ómenii dibacii și cultii numai după o pracsă îndelungată pot deveni învățători harnici. Ce ridicul este deci, dacă permitem fie-căruí copil, să facă pe învățătorul, când îi place. Să zicem însă, că scuza are loc, — dar atunci ar trebui să permitem, ca toți școlarii să șoptescă, căci în privința acésta nu pot să fie privilegiați. Ei, ce bine ar resulta de acolo, dacă — chiar și în clasele mai superioare — am permite, ca școlarii să se ajute unii pe alții? Petru nu știe să-și resolve tema și cere ajutor dela vecinul său Paul. Paul îi zice: Înmulțesce pe 4967 cu 13 și din rezultat scóte rădécina quadrata etc.“ Paul îi spune numai, ce să facă. Ce a câștigat Petru prin acésta? Și óre Petru va avé tot-déuna pe un Paul lângă sine, care la facerea socotelilor sale comerciale să-í spună mereú, când să multiplice sau când să dividezé? Învățătorii, cari sunt dispuși să permită școlarilor lor acest estraordinar mijloc educativ (?), nu puțin s'ar spăria, când ar surprinde pe școlarii lor, că ei chiar și temele de casă le scriú pur și simplu unii dela alții. Ei, și care este deosebirea? Șoptitul este copiare verbală.

E greșală, dacă între ore permiți copiilor, să facă disordine în sala de învățământ. Să nici nu permitem școlărilor, ca între ore să rămână în sală, afară că ar fi vreme rea. Cu mic cu mare, băeți și fetițe, toți trebuie să se folosescă de ocazia dată, pentru ca să respire aer curat, fiind — se înțelege — cu cuvenită băgare de seamă la îmbrăcăminte, dacă e frig. Celor morboși de piept le putem permite să rămână în clasă, dacă e frig afară, dar și aceștia trebuie să rămână la locul lor, sau dacă e să umble, apoi trebuie să umble într'un chip prescris de învățătorul. Dacă afară timpul e prea vijelos, atunci rămânem în clasă și facem gimnastică școlară, în vreme ce ferestrele se lasă deschise pentru aerisare. Aceste exerciții corporale sunt spre bucuria și folosul tuturor și se pot face pentru câteva minute la sfârșitul fiecărei ore de prelegere.

E greșală, dacă — afară de extremă necesitate — recurgi la autoritățile superioare. Învățătorii suplenți adese-ori trimit după învățătorul dirigent pentru resolvirea unor mici mizerii. Dirigenții cu minte vor opri firesc această copilărie. Învățătorul dirigent nu poate să-și neglije neconținut clasa proprie, pentru ca să alerge în ajutorul suplențului său slab sau caprițios. Dacă în-

vătătorul și-ar trage de sémă, cât de mult se umilește pe sine însuși, când fără trebuință recurge la dirigentul său, atunci el numai rar s'ar folosi de mijlocul acesta. Cum ar și puté școlarii să aibă respect pentru un om, care de bună voie să face spion și care numai pentru aceea observă eventualele transgresiuni, pentru ca să pótă chema pe dirigent să esecute pedépsa.

E greșală, dacă arătarea saú mărturia o confundí cu denunțarea. Multe lucruri sunt, pe care trebuie să le știe învățătorul și pe care nu le póté ști fără ajutorul elevilor. Școlarii n'ar trebui să calce nici o lege a școlei, fără ca și învățătorul să știe despre acesta. Ce e drept, unii învățători pun atâtea legi și reguli școlarilor, în cât aceștia nici nu pot să fie în tótă firea lor și nu pot să se apuce de jocurile lor sănétóse, fără ca necontentit să fie cuprinși de gróză, că vor călca vre-o lege școlară. Pentru purtarea școlarilor în absența învățătorului să fixăm legi cât se póté de puține și chiar și acelea trebuiesc limitate numai la cestiuni ce ating apărarea proprietății și delăturarea lucrurilor întru adevăr murdare. E lucru de mare interes, că învățătorul să aibă cunoștință, dacă școlarii atacă, strică și murdăresc proprietățile școlei saú dacă vorbele próste ori deprinderile pécátóse ale unor

băeți periclitază caritatea morală a elevilor. Spiritul școlii să fie de așa natură, în cât copilul, care a săvârșit vre-un inconvenient, la insistența conșcolarilor săi, însuși să-și arate greșala învățătorului. Dacă delicventul nu s'ar presenta singur, apoi este datoria copiilor, ca să-l denunțe, afară de cazul, când greșala ar fi fără nici o însemnătate. În cazul acesta ajunge, dacă delicventul își exprimă părerea de rău pentru fapta sa și promite, că nu va mai face așa ceva. Dacă în casuri de acestea copiii dau deslușiri învățătorului, acesta nici decât nu este „denunțare“ în înțelesul obicînit al cuvîntului. Arătarea numai atunci se poate numi drept „denunțare“, dacă se face din motive josnice, spre pildă dacă școlarii voesc să timbreze sau să pedepsescă pe vre-un rival al lor. De altă parte chiar deslușirile cuvenite pretind din partea celui ce le face cel mai mare curaj moral și adese-orî presupun sacrificiū de sine pentru binele comun. Unii consideră arătarea drept „lucru nebărbătesc“ chiar și atunci, când învățătorul face în clasa sa investigație asupra vre-unei transgresiuni. Orî ce părere am avé despre arătările de bună voie ale școlarilor, dar numai o părere poate să existe în cât privesce datoria școlarului, când învățătorul îl provocă, să facă mărturie în vre-o cestiune dată. „Nu este lucru bār-

bătesc!“ Dar nici aceea nu este lucru bărbătesc, când martorul își depune faziunile înaintea tribunalului? Și óre șcòla nu este ca un microcosm, în care cercetarea învățătorului e o adevărată pertractare judecătorească? Condamnăm pe de o parte cu tótă hotărîrea denunțările izvorite din motive josnice și egoiste, drept un lucru de tot nebărbătesc și infam, dar pe de altă parte trebuie să cultivăm în școlariii noștri spiritul adevărului deschis și al simțului de cuviință, care îi va face, ca în controlarea buneî orêndueli ei înșiși să înlocuască pe învățătorul absent.

De altfel un învățător înțelept nu va face cercetare pentru orî ce lucru de nimic.

E greșală, dacă vii târziu. Acésta dă pildă rea școlariilor și și de altfel e un rău fórte mare. Școlariii de sigur nu vor fi punctuali, dacă nici învățătorul lor nu este punctual. Școlariii sê iaú mai mult după faptele învățătorului, decât după vorbele lui, respective ei după faptele învățătorului judecă, întru cât pune învățătorul însuși pond pe dispozițiile sale proprii. Dacă decî însuși nu este punctual, învățătorul își perde puterea asupra elevilor sêi, și anume tocmai în acea direcțiune, în care mai mult i-ar puté influința. Învățătorul ar trebui să fie deja în șcòlă earna cel puțin cu un

sfert și vara cel puțin cu o jumătate de cés înainte de a se începe prelegerea. Dacă copiii pot să facă disordine în școlă înainte de a sosi învățătorul, apoi să nu ne mirăm, dacă numai cu greu putem să-i ținem în friu în decursul prelegerilor. Dacă fie-care școlar la intrarea sa în școlă este necesitat să salute pe învățătorul, apoi influința învățătorului asupra clasei va fi decidătoare. Cu această ocasiune putem să cunoșcem mai bine temperamentul deosebit al elevilor noștri și astfel vom ști, cum să-i conducem mai cu siguranță.

Este greșală, dacă-ți negliji exteriorul. Învățătorul în toate privințele să fie model școlarilor săi. E neîndoios, că școlarii întru toate vor imita ținuta și obiceiurile magistrului lor. În materie de eleganță și curățenie nu prelegerile, ci exemplul bun va determina purtarea băeților. Cu toate acestea învățătorul să nu se mulțămescă numai cu atât; din când în când să le vorbescă școlarii despre ținuta cuviincioasă, despre exterior, îmbrăcăminte ș. a., dar să-i și controleze în privința acésta fără mult formalism. Astfel învățătorul póte privi la ghetetele copiilor, când sosesc înaintea școléi, la fața lor și la hainele lor, când le potesce „bună dimineța“, póte controla mânele și unghiile lor, când scriu ș. a., —

tóte acestea le póte face fără ca să stato-
rască un timp anumit pentru vre-o inspec-
ționare generală. Pe cei de excepcionat îi
vom admonia mai întâi cu blândeță, apoi
îi putem trimite afară, ca să-și aducă în
ordine cele neglese. Dacă numai lucruri
mici vor fi la mijloc, apoi băeții acestea le
pot aduce în ordine pe coridor, unde se
află masa de spălat a școléi ș. a. Dacă la
un școlar vom observa mai de multe ori
vre-un defect în privința acésta, apoi pe
un atare elev îl putem trimite și acasă,
pentru ca părinții să ia cunoscința de lucru.
Părinții, cari merită atențiunea nóstră, vor
fi la tot casul mulțămitori față de învăță-
torul, care-î face atenți la deprinderile rele
ale copiilor lor.

Este greșală, dacă ședî în decursul in-
strucțiunii. Chiar și din punct de vedere al
sănătății e mai bine, dacă stăm și ne miș-
căm încóce și încolo, întru cât acésta ar
fi cu putință, fără ca să conturbăm clasa.
Unii învățători aũ obiceiul, să bată necon-
tenit cu piciorul, când vorbesc cu școlariî.
Să ne ferim de acést obicei. Învățătorul
póte controla clasa mai bine, dacă stă, de-
cât când șade. Afară de aceea instrucțiunea
va deveni astfel mai vie și mai energică.
Dacă învățătorul obosesce, póte să șadă
pentru câteva minute, mai ales învățatore-
selor le putem ierta, dacă șed.

E greșală, dacă poruncesci, când și admonițiunea ar ajunge. Admonițiunea e o cheie de aur, cu care putem deschide multe porți, cari în atingerea noastră cu școlarii și cu părinții lor ar sta vecinic închise față de porunci și siluirii. În privința îmbrăcăminteii, a gustului, a purtării saũ a muncii școlare admonieză și recomandă motivat și la înțeles ori ce îmbunătățire, cel puțin jumătate din clasă te va asculta, fie că școlarii voesc să-ți facă pe voe, fie că vor fi convinși, că este spre binele lor, dacă vor face astfel. Și dacă astfel cel puțin jumătate din clasă va fi pe partea ta, apoi îți va fi ușor să produci în clasa întregă o astfel de opinie publică, care va favoriza schimbarea recomandată din partea ta. Dacă astfel sēmēnța cea bună va fi sēmēnată, las-o să crească de sine, tu fii răbdător și binele se va lăți de sine. Cel mult doi-trei vor mai fi în clasă, pe care vei trebui să-și silescii la ceea ce doresci.

E greșală, dacă nu vei face atenți la timp pe părinții acelor școlari, cari se pörtă rău. Este axiomă, că părinții și învățatorii trebuie să lucre în consonanță. După putință disciplina școlară trebuie să consune cu cea de acasă. Învățatorii trebuie să ia în considerare drepturile și părerile părinților, ără aceștia trebuie să apere autori-

tatea învățătorilor. Acest scop dorit numai așa se va putea ajunge, dacă între părinți și învățători va esista o atingere sistematică. În școlă se află tot-deuna astfel de elevi, cari, fără ca să comită digresiuni mai mari, vor procura învățătorului într'una neplăceri foarte multe. Astfel de școlari sunt cei mai nesuferiți și procură învățătorului cele mai mari și nesuportabile chinuri. După un timp ore-care față de acești școlari trebuie să întreprindem câte un pas mai energetic și atunci pedepsa de regulă e prea severă în comparație cu cea din urmă transgresiune a școlarului. Acastă ultimă transgresiune este de regulă cea din urmă picătură, care a umplut paharul și de fapt pedepsa este răsplata unei „mulțimi de păcate.“ Părinții școlarului pedepsit întrebă de cauza pedepsei și de regulă dela cei întrebați nu află, decât numai despre cea din urmă transgresiune a copilului lor. Astfel foarte firesce părinții vor fi de părere, că învățătorul e prea din cale afară strict sau că e nedrept și — durere — în cele mai multe casuri cu multă emfasă își vor exprima acastă părere înaintea copilului lor. Câte odată astfel de părinți își vor exprima sentimentele lor înaintea clasei întregi într'un mod adevărat dramatic. Resultatul în ambele casuri este, că stima școlarilor față de învățător se va micșora. Nicî nu

putem să-i învinuim pentru acésta pe părinți, fără dacă i-am încunosciințat punctual și sincer despre transgresiunile de mai nainte ale fiului lor, după cum acelea au urmat una după alta. Este bine, ca acestea încunosciințări să se facă în scris și să se redea învățatorului cu subscrierea părinților, ca astfel învățatorul la cas de lipsă să se pótă provoca la ele. E fôrte bine, ca aceste încunosciințări să le scrie la îndrumarea învățatorului însiși școlarii, dacă sunt destul de maturi pentru așa ceva. Acéstă procedură va avé efect bun asupra școlarilor și astfel învățatorul își va cruța și timpul. În cele mai multe casuri însă însuși învățatorul va trebui să scrie încunosciințările de felul acesta. Câte odată școlarul pôte comunica părinților săi prin graiü viü afacerea.

Este greșală, dacă fără trebuință vexezi pe părinți. Fôrte adesea învățatorul se folosește de espresiuni aspre și ostile, când face atenți pe părinți la purtarea rea a copiilor lor, sau când îi încunosciințéză despre vre-o neglijență în privința curățeniei lor. Să cruțăm, cât se pôte, sensibilitatea părinților. Învățatorul numai atunci pôte spera, că va puté conduce ușor și cum se cade clasa încredințată lui, când va avea simpatia părinților, dar el nu se va bucura

de această simpatie, dacă față de părinți va fi necuviincios sau mai aspru, decât cere trebuința. „Blândetă“ să fie devisa învățătorului. O convorbire sau corespondență cuviincioasă și plină de stimă față de părinți va face minuni în privința aceea, ca să deșteptăm în ei interes pentru afacerile școlii și să ne câștigăm ajutorul și sprijinul lor. „Îmi pare rău, că Nicu absenteză atât de des dela școlă, — e un băiet așa de inteligent și prin absentarea lui lasă ca conșcolarii să-l întracă atât de mult“, sau: „Ce pagubă, că Ionel, care e un băiet așa de frumos, nu se spăla sau nu se péptănă regulat“ — învățătorul, care astfel le va vorbi părinților, își va ajunge scopul, fără ca părinții să se simță rușinați.

E greșală, dacă în atingere cu părinții te arăți mânios. Învățătorii foarte adese-ori aũ destule motive să se supere pentru nedreptate, sau chiar necuviință și grobianitate din partea părinților. Adese-ori primim dela părinți epistole pline de învinuiri nedrepte și de observări supărătoare, „cât trebuie ei să plătescă, pentru ca învățătorul să aibă ce dimica în lapte.“ Câte odată părinții vin chiar și în școlă, ca să întimideze și să atace pe învățător. Între astfel de împrejurări vom face foarte bine, dacă ne vom păstra sângele rece și liniștea sufletescă.

Nu putem să-î luăm în nume de rău învățătorului, dacă se supără, dar să n'o arate acésta. El trebuie să înțelégă, că părinții după informațiunile primite rezonéză fórte corect. Părinții adecă de regulă sunt informați numai dintr'o parte și aceste informațiuni ale lor adesea sunt esagerate sau chiar grozav de întortochiate.

E drept, că părinții n'ar trebui să judece până ce nu-și iaă informațiuni și din partea cealaltă, dar iubirea lor față de copil, despre care cred, că i s'a făcut nedreptate și pe care ei se simt în drept să-l apere, îi face să uite de acea datorie a ómenilor chibzuiți. Putem afirma cu siguranță, că numai fórte puținii părinți se vor supéra fără causă pe învățător, presupunând, că mărturisirile copilului vor fi adevérate. Dacă faptele sunt astfel, după cum le spune copilul, atunci rezonarea părinților e la loc și supărarea lor este o justă manifestare a simțului lor părintesc, care fórte firesce îi face să-și apere copilul. Numai cât de regulă faptele sunt altfel, decum le povestesc copiii. Fără ca să mintă intenționat, copiii de regulă nu sunt în stare să raporteze drept despre pedépsa primită sau despre vre-o altă împrejurare referitoare la ei. Tocmai în acésta zace secretul influinței, pe care învățătorul cu minte o póte esercia asupra părinților mânioși.

Dacă vre-un părinte nedrept dă de un învățator supărat apoi tocmai această împrejurare o va considera drept dovadă, că învățatorul nu este om rezonabil și acesta apoi ajunge, pentru ca el, părintele, să dea deplin credemânt copilului său.

Învățătorul supărat face tot așa, ca toți ómenii supărați. El va căuta să fie cât să póte de ofensător față de părinți și le va spune lucruri fórté nejuste; în cazul acesta apoi părinții într'adevăr aú motiv să se plângă. Dacă învățatorul va rămâne liniștit și va arăta prin graiú său prin epistolă, că informațiunile copilului nu corăspund adevărului, atunci el ușor va învinge supărarea părinților și această învingere ajunge. Părintele convins odată în modul acesta va fi convins pentru tot-déuna. Învățătorul numai așa va puté face pe părinți să créđă, că copilul lor a relatat lucrul neadevărat, dacă îi va convinge mai întâiú, că el este de tot imparțial și că nu se află în el nici o scinteie de răutate sau preocupare. Acesta însă nu-i va succede, dacă în atingere cu părinții se pórtă supărat și mânios. Dacă din contră ținuta-ți va fi bărbătéscă, dar liniștită, vorbirea ta hotărítă, dar cuviincióasă, atunci la moment vei șterge din sufletul părinților acea impresiune, că ești preocupat față de copilul lui și afacerea se va aplana pe cale amicală.

Pe altă cale învățătorul nu poate reporta o învingere atât de perfectă. În ăst chip învățătorul nu numai că a învins un dușman, dar și-a câștigat tot-odată și un prieten.

E greșală, dacă te cerți înaintea clasei cu părintele supărat. Dacă într'un astfel de cas și învățătorul se va supăra, apoi școlarii vor asista la o hărțuială foarte proastă; ear dacă nu se va supăra, atunci mulți din clasă vor crede, că el s'a spăriat. În ambele casuri școla va suferi și respectul școlarilor față de învățător se va micșora. Ei nu vor avea respect de puterea învățătorului, când vor vedé, că fie-care părinte poate veni în clasă și poate acolo să tragă la răspundere pe învățător. Dacă părinții vin să cêră informațiuni dela învățătorul, apoi acesta să nu-i primescă în clasă, ci dând clasei vre-o ocupațiune să vorbescă la o parte cu respectivul. Dacă însă părintele n'ar voi să se stăpânescă, atunci învățătorul să-i spună cu calmitate, că acum nu are timp să stea cu dênsul de vorbă, de ôre-ce trebuie să se ocupe de școlă, dar după prelegere îi va sta bucuros la dispoziție.

E greșală, dacă înaintea clasei faci observări mușcătore la epistolele primite dela părinți. A face așa ceva nu e tocmai de spirit și va desvêli înaintea clasei, că ob-

servările părinților neliniștose și iriteză pe învățător. Acésta va micșora demnitatea lui și când nu va fi în clasă, școlarii își vor bate joc de el. De altfel chiar și față de părinți e un lucru necuviincios, ca să le cetim epistolele înaintea clasei. Aceste epistole sunt împărtășiri private și nu este permis a-le defăima comentându-le în publicitate.

II.

Greșeli în susținerea disciplinei.

E greșală, dacă începî instrucțiunea, fără ca să fie deplină ordine în clasă. Peste tot învățătorul nici să nu se gîndescă la instrucțiune, până ce nu se va înțelege în privința acésta pe deplin cu clasa, până ce nu va face pe școlari să înțelégă, că pentru posibilitatea de a învăța este indispensabil, ca în clasă să domnescă absolut o singură persoană și că acest drept lui i se cuvine și în puterea oficiului său și pentru că el este mai mare și mai învățat. Dacă în clasă nu este ordine, nu va fi nici rezultat. Armata, în care nu există disciplina cuvenită, este o adunătură desorganisată, impotentă și pusă la discrețiunea și grația dușmanului. Dacă în școlă nu este ordine,

atunci cel puțin jumătate din munca învățătorului este zădarnică, parte fiind-că școlarii nu sunt atenți, parte fiind-că învățătorul este silit a se ocupa neconținut de limitarea disciplinei între marginile „*supportabile*.” Acésta a dovedit-o pracsă și drept-aceea învățătorul bun se va nisui să aibă o bună ordine în școlă, înainte de a începe instrucțiunea. Învățătorul, care deja în ziua cea dintâi nu-și câștigă o poziție împunătoare în clasă, un astfel de învățător foarte rar va produce rezultate îmbucurătoare cu școlarii săi. E de compătimit acel învățător, care permite, ca școlarii ei înșiși să formeze opinia publică a clasei și înșiși independent să determine caracterul ei.

E greșală, dacă susținerea ordinei o confundă cu procurarea ei. Când primesc o clasă nouă, mulți învățători uită, că acum ei au de a face cu străini, la acăror stimă și iubire încă nu au titluri de drept. Astfel învățătorul deja în ziua cea dintâi își pierde puterea asupra copiilor, fiind-că aplică acele principii, prin care disciplina se poate susține, dar nu procura. Acești învățători recurg la instincte, cari încă dormiteză și la motive, cari pentru școlari încă nu există. Școlarii în ziua cea dintâi nu fac alt-ceva, decât că studiază pe „învățătorul cel nou”, și cu cât acela va fi mai neînțeles și mai

puțin afabil, cu atât respectul școlarilor va fi mai mare. Întocmai ca și cei mari, copiii cred că tăcerea misterioasă e adâncime și liniștea siguranță. Nicî un învățator cu minte nu va aștepta, ca elevii numai decât să-l îndrăgescă. În cele dintâi zile el nicî nu va face alt-ceva, decât că va dovedi prin faptele sale și prin ținuta sa, ér nu prin vorbe, că se cunoște pe sine, își înțelege școlarii și este stăpân peste relațiile dintre sine și elevii săi. Dacă va izbuti să deștepte curiozitatea copiilor pentru sine, atunci acesta va fi primul pas întru asigurarea stimei lor. Afară de acesta în cea dintâi săptămână încă 3 lucruri sunt neapărat de lipsă:

1. Învățătorul trebuie să arate, că totdeuna vede pe toți școlarii și că nimeni nu poate face vre-un rău, ca el să nu-l afle.

2. La pedepsirea vre-unei transgresiuni intenționate trebuie să fie hotărît. O pedepsă strictă aplicată unui școlar numai decât în ziua cea dintâi îi poate fi învățătorului spre mare ajutor și-l va dispensa de pedepsiri în viitor.

3. Învățătorul trebuie să dovedescă că e pe deplin stăpân peste materialul, ce are să-l predea școlarilor.

Odată o dascăliță a înfrînat pe o elevă răsvrătitore astfel, că i-a dat în mână bățul provocându-o, ca școlărița să o lovescă pe

ea, pe învățătorésa. Mai înainte profesóra arătase elevei respective și clasei întregi, că ea, eleva din cestiune, a săvârșit o faptă atât de rea, în cât acea faptă la tot casul trebuie pedepsită. Fetița a fost surprinsă și cu desăvârșire desarmată. Acesta a fost foarte natural, fiind-că elevele erau încă foarte tinere și învățătorésa le câștigase deja iubirea prin aceea, că s'a arătat foarte bună și cu indulgență față de ele. Acestă întâmplare a fost descrisă prin jurnale și un învățător tînér și însufletit pentru chemarea sa, care primise tocmai o clasă mai superióră, și-a propus, că va urma procedura damei din cestiune. Numai decât în cea dintâiu dimineță își începù prelegerile prin o cuvântare înflăcărată și apoi aștepta în liniște césul, când prin un singur act de maritimie va câștiga pentru tot-déuna o influință decisivă asupra inimilor recunoscătoare ale elevilor. El era convins, că vorbirea sa de întroducere a avut efectul cel mai mare și că „nobili“ băeți vor sci să prețuéscă martiriul său. În sfârșit a sosit ocasiunea mult dorită și învățătorul cu ceremonie cuvenită chemà înaintea sa pe delicvent și după-ce i-a dovedit, că delictul trebuie pedepsit, a declarat, că decât să pedepséscă pe un „iubit școlar“ al său, mai bucuros va suferi el însuși pedépsa și pre-dând școlarului un mănunchiú de nuele, îl

provocă să-și alégă nuiaua cea mai grósă și să-l lovescă cu ea pe el, pe „iubitul său învățător.“ Zicând acestea se întorse cu spatele cătră clasă așteptând cu tótă siguranța actul de pocăință, ce acum fără îndoială avea să urmeze, dar era să incremenescă, când în loc de acésta de-odată bagă de sémă, cum toți din tóte părțile îl îndemnă pe delicvent, care într'adevăr ascultând de provocarea învățătorului îi trase una strașnică cu nuiaua; toți școlarii, cari putură apuca câte o nuiă, îi săriră acum într'ajutor colegului lor, érá ceialalți aruncau în bietul dascăl cu tot ce puteau apuca în mâni, îl lovira în cap cu călămărilor și în sfêșit îl huiduiră afară din școlă.

Prevenirea și amabilitatea sunt într'adevăr factori fórte efectivî ai puterii învățătoresci, dar ele trebuie să fie puse pe base bine așezate.

E greșală, dacă cređi, că copilului îi place să fie lăsat în voia sa când se află în școlă. Nicî nu se póte închipui o greșală mai mare, decât acésta. Copiî tot-déuna mai mult iubesc ordinea, decât disordinea. Și cei mari iubesc ordinea, dacă în școlă deja au avut parte de creșterea cuvenită. Unde disciplina e strictă, fără să devie severă, acolo școlarii vor fi cei mai veseli și cei mai fericiți, prin urmare și cei mai bine

crescuți. Un lucru e mai presus de orî ce îndoială, anume că învățătorul prin nimic nu-și poate pierde autoritatea și iubirea școlarilor sîi atît de ușor, ca atunci, cînd e prea îngăduitor față de ei. Dacă-î vom ține între marginile cuvenite ale disciplinei, ei acesta nicî odată nu o vor lua în nume de rău. Controla deșteptă stimă.

E greșală, dacă cređi că ordinea va să zică liniște și tăcere totală. Multe clase nu-mai pentru aceea sunt liniștite, fiind-că sunt indiferente și nesimțitoare. Ordinea vieții, nu liniștea morții, este de lipsă în școlă. Ordine va să zică nicî mai mult nicî mai puțin, decît că în școlă fie-care școlar trebuie să-și vadă de tréba sa proprie, bine înțeles, cât se poate de liniștit. Nu e trebuință să perdem vremea cu restabilirea ordinei în clasă, pînă cînd în școlă nimeni nu se ocupă de tréba altuia sau nu comite vre-un lucru, prin care să atragă atențiunea altora asupra sa. O adiere recreatorie e mai bună, decît liniștea mortală. Adierea nicî odată nu strică, numai să nu devie volbură. Ordinea perfectă se împacă foarte ușor cu mișcarea lină și zgomotul domol, ce-l procură pulsul natural al vieții. Într'o fabrică mașinele fac o larmă asurđitoare și alergarea în sus și în jos a lucrătorilor te îmbată, dar totuși domnesce acolo cea mai perfectă ordine.

Ordinea nici decum nu este apăsare absolută. Muncă sistematică, étă ordinea, de care are șcôla trebuință. Acésta este ordinea adevărată și singură, care pôte dura.

E greșală. dacă voesci să susțini ordinea prin amenințări continue. Unii învățători dau cu mâna pe bancă, bat cu piciorul, strigă într'una: „tăcere, tăcere“, sau sună clopoțelul, pentru ca astfel să facă ordine. Trăsetul încă ne amuțesce pentru câteva momente, dar chiar și furtuna cerescă și-ar pierde efectul, dacă ar fi mânuită de un anumit soiū al învățătorilor. Copiii destrăbălați trebuie să-i disciplinăm, iar nu să-i spăriem. A descărca un tun lângă un băet nervos e un mijloc foarte prost pentru de a-l liniști. Învățătorul trebuie să fie calm, nu aprins și esplosiv. Înainte de tôte el însuși trebuie să fie în ordine, dacă voesce să producă ordine. Atențiunea produsă prin zgomot subit nu pôte fi dăinuitoare. Toiul băeților se liniștește pentru un moment, dar în curênd începe din nou. Pe canalul interesului trebuie să deșteptăm atențiunea, dacă voim ca acésta să aibă vre-o însemnătate. La tot casul învățătorul să nu uite, că atențiunea încordată este o ocupațiune foarte obositoare a spiritului și că prin urmare din timp în timp într'o formă ore-

care trebuie să procurăm școlarilor recreațiune (prin musică, gimnastică ș. a.).

E greșală, dacă voesci să stăpânesci larma băeților făcând tu însuși o larmă și mai mare. Unii învățători caută să învingă toiul băeților prin aceea, că vorbesc foarte tare sau chiar strigând. Prin acesta la tot cazul învățătorul va izbuti, că nu se va auzi, decât numai larma sa proprie, dar cu acesta toiul băeților n'a încetat, ci din contră a crescut. Școlarii în cazul acesta trebuie să vorbescă și mai tare, pentru ca să se audă unii pe alții. Vorba lină și încetă mai curând produce liniște, decât vorbirea cu voce tare. Sunt lărmuiră, cari iriteză pe băeți și-i fac nervoși. Astfel este toiul, ce-l produce febreștrăul și astfel este și toiul, pe care-l produce învățătorul, dacă vorbește în gura mare.

E greșală, dacă provocă la ordine pe cineva în espresiuni generale, fie cât de blânde. Disordinea de regulă o încep numai puțini copii și nici un învățător nu va aștepta cu oprirea ei, până ce se va fi lătit în clasa întregă. Disordinea trebuie oprită numai decât la început, — cu o ochire semnificativă sau prin o întrebare liniștită sau pe vre-o altă cale naturală, dar adresându-ne totdeauna la respectivii școlari. Prin admoniarea clasei întregi conturbăm pe toți șco-

lariî şi-î distragem dela munca lor eventual începută perdând astfel pentru câţi-va pęcătoşî vremea tuturor.

E greşală, dacă faci prea multe reguli. Uniî învăţători fac atâtea reguli, încât nici ei însişî nu le mai ţin în minte. Cu atât mai uşor le uită şcolariî, fără nici o intenţiune rea.

Călcarea legilor şcolare trebuie să o considerăm între cele mai grave delikte. Copiî nu vor deveni bunî cetăţeni, dacă vătămarea legiî o vor considera-o drept un lucru de nimic. Dar negreşit acésta va fi urmarea, dacă învăţătorul face atâtea reguli, încât nici el însuşî nu se gândesce la pedepsirea celor ce greşesc în contra lor sau dacă acele prescise vor fi nimicuri, cari de fel nu sporesc respectul elevilor. Să nu fie decât numai câteva reguli de fer, cari tot-déuna să se începă aşa: „Fie-care este dator...” sau „nimenuî nu-î este permis...” Aceste reguli trebuie să conţină brincipiî generale şi fie-care dintre ele trebuie să cuprindă în sine o clasă întregă a acţiunilor poruncite sau oprite. Nu este nici o trebuinţă de regulamente speciale scrise sau tipărite. Să nu esmitem nici o regulă, până ce vre-un delikt săvêşit nu a pretins-o. Oprirea să faţă numai cunoscut şcolariilor, că ei au săvêşit un lucru rău. Eleviî

aşa trebuie să învețe legile școlare, după cum învață și alte lucruri, esperiind adecă trebuința lor și îndată, ce le-a învățat, trebuie să le și aplice. Legile, pe care școlarii mai bine le vor învăța și mai ușor le vor urma, sunt acelea, care n'aũ fost nici spuse, nici scrise, nici tipărite, ci pe care școlarii le *exerciază* sub conducerea unui înțelept învățator.

Școlarilor tot-déuna trebuie să le espicăm motivele prescrișelor, ca ei să înțelegă corectitatea lor; învățatorii cu minte vor permite chiar, ca școlarii ei înșiși să contribuie la statorirea legilor școlare.

Dacă astfel învățatorul emite câteva reguli restrictive, el tot-déuna trebuie să clarifice pe școlarii despre datorințele lor între sine și față de școlă și să espică limpede și la înțeles natura și urmările transgresiunilor săvârșite.

E greșală, dacă te porți prea ostentativ la susținerea disciplinei. Unele mașini produc un continuu zgomot de nesuferit în activitatea lor. Astfel și unele școle vreaũ să producă disciplinã producând disordine. Fõrte des învățatorii fac disordine cu scopul, ca să producă ordinea. Sã póte ca astfel să se și producă un fel de ordine, dar cu câștigarea ei s'a pierdut prea mult din timpul prețios și la tot casul o astfel

de ordine e lipsită de influința binefăcătoare a acelei discipline bune, care desvóltă caracterul copilului. Inspectorii de școle adese-orî pot auzi, cum unii învățători mustreză pe unul sau altul dintre elevi, „Lasă-ți mâinile jos, Ioniță!“ „Ștefane, întorcede-te!“ „Nicule, stai drept!“ „Ascultă, Petre!“ ș. a. Aceste sunt adevărate porunci; dar învățătorul bun nici odată nu va porunci acolo, unde ajunge și numai admonițiunea. Acesta este un lucru fôrte însemnat pentru acelea școle, unde învățătorul recurge neconținut la sistemul arătat mai sus, pentru ca să-și reguleze clasa. Dar un astfel de învățător nici odată nu va isprăvi. Disordinea nici odată nu se va sfârși. El de fapt nici jumătate nu vede din rēul săvârșit de școlarii și în cazul cel mai bun nu va produce, decât numai o ordine mediocră. Dar chiar dacă prin această procedură s'ar puté produce cea mai perfectă ordine, chiar și atunci toiul și certările continue ale învățătorului ar nimici succesul bun.

În unele clase este tot-déuna ordine, fără ca să se vadă, că învățătorul ar susține această ordine. Învățătorul instruază și școlarii ascultă liniștiți și cu tótă reverența și inspectorul pôte să stea óre întregi în o astfel de clasă, fără ca o singură dată învățătorul să fi avut trebuința de a admonia

pe vre-un școlar pentru călcarea vre-unei reguli școlare. Învățătorul conduce — ce e drept — clasa, dar fără ca acesta să o observe fie inspectorul, fie școlarii. De unde vine deosebirea între aceste două clase? Oare în clasa cea zgomotosă, neliniștită și uitucă școlarii sunt de vină? Nicăi decât. În toate privințele învățătorul este responsabil. Presupunem să schimbe cei doi învățători clasa și după câteva luni caracterul fie-căreii clase se va schimba cu desăvârșire. Pentru unul dintre cei doi învățători ordinea însași e scopul, ér pentru celalalt ea este numai mijloc, pentru ca să pótă instrua.

Unul vorbesce, rógă, înjură, pentru ca să fie ordine și amenință cu tot felul de pedepse, dacă copiii nu se supun; celalalt își asigură „ajutorul tacit al legilor naturale“, prin o bună organizație școlară, prin precauțiune înțeleptă și prin o controlare moderată.

Mulți vor zice, că facultatea de a conduce fără o forțare viđibilă este darul naturii, de care numai puțină dispun și că aceia, pe care natura i-a binecuvântat mai puțin, nu pot să-și însușescă acea facultate. Nu se póte tăgădui, că unii ómení dispun de acéstă facultate într'o măsură mai mare, decât alții, dar fie-care póte să-și însușescă acelea principii, pe care se baséză condu-

cerea bună și nimeni n'ar trebui să voiască a instrua, până ce nu s'a deprins să eserceze cele mai esențiale din aceste principii.

Metódele, prin care putem stabili disciplina în vre-o clasă numai decât la primirea ei, se pot schimba, de óre-ce ele atěrnă în mare măsură dela împrejurări, dar disciplina stabilită numai așa o vom puté-o sustiné, dacă vom îngriji de comoditatea trupescă, de instinctele și de însușirile sufletesci ale copiilor.

Este greșală, dacă vorbesci prea tare. Putem afirma, că nici o greșală nu îngreunéză mai mult munca învățatorului și nu favoriséză mai mult disordinea clasei, ca tocmai acésta. Școlarii în curěnd vor deveni neatenți, dacă în atențiunea lor vor fi conturbați neconținut de o vorbire lărmuitoare. Așa ceva e fórte natural. Vorbirea prea tare în curěnd devine monotonă și-și perde efectul sěu în ceea-ce privesce producerea ordinei și a atențiunii. Ce e mai mult, o astfel de vorbire va avé hotărít o rea influință mai ales în două privințe:

1. Ea produce și la școlari o vorbire tare și ascuțită și îi face să vorbescă și să citescă forțat și nenatural. Astfel vocea lor își perde farmecul firesc și efectul. „Vorbirea cu voce tare — zice Emerson — este tot-déuna próstă, vorbirea domólă e tot-déuna fină.“

2. Iritéză sistemul nervos al școlărilor și le face imposibil, să rămână liniștiți și atenți.

Vocea trebuie moderată mai mult, decât ridicată și în sala de învățământ să vorbim cât se poate de încet. Astfel vocea noastră va avea un efect cu mult mai mare și va deștepta atențiunea școlărilor într'o măsură cu mult mai îmbucurătoare, decât larma vecinic zurzuitoare. Ce e mai mult, copiii vor învăța cu mult mai repede, dacă învățătorul vorbește cu ei în tonul liniștit al conversațiunii obicinuite.

Trebuie să observăm însă, că vorbirea domolă și liniștită nu eschide accentuarea corectă. Slăbiciunea vocei de regulă manifestă o slăbiciune a caracterului său a fizicului. Modulațiunea convenită însă dovedesce, că vorbitorul e pe deplin în curat cu sine și cu împrejurimea și că vorbitorul dispune în rezervă pentru ori ce cas de o putere convenită. *Hotărîrea* și *lărmuirea* nu sunt sinonime.

Este greșală, dacă silescă pe copil ca să ședă chiar și numai pentru jumătate de oră liniștit și nemișcat în aceeaș poziție. E bine dacă vom îngriji, ca toți școlarii în decursul órelor să ședă într'un fel. Să nu permitem nică pentru un singur moment, ca elevii să ședă necuviincios sau într'o poziție

nesănătósă. În această privință învățătorul nu pôte fi destul de sever, dar cu tóte acestea învățătorul cu pricepere nu va pre-tinde, ca școlarii pentru un timp mai îndelungat să rămână în aceeaș poziție. Mai ales să nu cerem acésta dela copiii mici, la care ósele nu sunt încă destul de vêrtóse. Mușchiî obolesc, dacã sunt siliți să pórte greutatea trupului în aceeaș poziție pentru un timp mai îndelungat și dacã acésta greutate apasă pe nisce membre încă prea slabe, membrele sê vor diforma.

Învățătorul cu minte nu va voi să re-stringă vioiciunea copiilor tineri, ci mai ales va căuta să dirige acésta vioiciune pe o cale naturală. Spre acest scop nimic nu este mai recomandabil, decât gimnastica împreunată cu cântarea. Acésta intereséză fôrte mult pe copii și dă mușchilor varia-țiunea și mișcarea recerută. Dacã între lec-țiuni învățătorul cel puțin pentru douê mi-nute va concede copiilor mișcare și odihnă, atunci școlarii vor înainta cu mult mai re-pede în munca lor și tot asemenea învăță-torul va avea mai puțin de a face cu sus-ținerea ordinei.

Copiii de regulă numai pentru aceea calcă legile școlare, pentru ca să asculte de instinctele lor firesci, pe care învățătorul a uitat să le întrebuinteze în serviciul școlei. Copiii sunt mânați de instinctul acțiunii,

și dacă învățătorul nu se va îngriji, ca ei să-și potă mulțami acest bold firesc, școlarii o să-l mulțămescă în felul lor. Ei se vor mișca, când tu vei pretinde, să stee liniștiți; li se va urî, să-ți servescă de rezervoare pasive, în care tu să îndesuesci cunoscințele și vor căuta ei înșiși ocupațiune spirituală și trupescă, dacă tu nu le dai; ei vor eluda în tot chipul voința învățătorului, care ar rămânea orb față de legile naturii. Și ar fi o nebunie, dacă în acest caz noi am învinováți pe școlari pentru nesupunere. Ei nu sunt de vină. Nu ei s'aun creat pe sine înșiși, și legile firei lor numai în parte atêrnă de ei.

Este greșală, dacă permiti copiilor, ca să se jöce în sala de învățămênt. Sunt câte odată zile furtunöse, când învățătorul nu pöte să trimiță pe copii afară în curte. Drept recompensă în astfel de casuri unele școle permit copiilor, să se jöce în sala de învățămênt. La tot cazul este de dorit, să dăm băeților repaos, ca să se odihnescă. Regulile igienice atât pentru trup, cât și pentru spirit pretind, ca munca să fie întreruptă prin odihnă. Dacă în școlă ar fi mai multe pause, fie chiar mai scurte, școlarii ar lucra mai mult, s'ar certa mai puțin și ordinea ar fi mai mare. Dar odihna și jöcul necontrolat nu sunt unul și acelaș

lucru și nici nu staū în legătură unul cu altul. Dacă copiii în sala de învățământ pot să se jöce după voia lor, este sigur, că ei vor face o larmă teribilă și vor periclita bună starea băncilor și a altor proprietăți școlare. Dar cel mai rău efect al acestei permisiuni este, că școlarii vor perde stima și respectul adevărat față de școlă. După cum nu este bine, ca copiii să considere școlă drept o temniță comună și să privescă cu gröză la învățător, tot astfel de altă parte ei trebuie să simțescă, că purtarea și ținuta cuviinciosă sunt strêns legate de întrarea în școlă. Nici odată să nu le permitem, ca să se jöce chiar în încăperile școlei. Numai atât le putem concede, ca să vorbescă încet și cuviincios sau să se plimbe în sus și în jos în sala de învățământ. Nu strică d. es. nimic, dacă între ore copiii de acelaș gen se vor plimba în sus și în jos pe coridorul școlei. Dar la tot cazul și această plimbare trebuie să se facă liniștit și în vre-o ordine ore-care. Tocmai la astfel de ocațiuni pöte învățătorul să-i deprindă pe școlarii săi, cum să umble cuviincios și cu ore-care elegantă. În atari casuri școlarii mai pot gimnasta și cânta. În urmarea acestor considerațiuni trebuie să oprim dela jocul în sala de învățământ și pe acei copii, care vin prea de timpuriu sau care rămân până după

prânz în școlă. Spre acest scop va fi foarte bine, dacă școla va posede o sală mare de întrunire sau vre-un alt loc potrivit pentru acesta. Dar și în aceste locuri trebuie să pretindem omenie și cuviință dela școlari.

Este greșală, dacă pentru procurarea ordinei folosești clopoțel. Clopoțelul nu trebuie să servescă pentru alt-ceva, decât pentru semnalarea timpului său a plecării. Să ne folosim chiar foarte rar de clopoțel, dar dacă o facem acesta pentru procurarea ordinei, e greșală. Clopoțelul adecă alarmează pe toți școlarii, în vreme ce abia unul doî dintre ei a desconsiderat ordinea și astfel sunetul clopoțelului în scurt timp își perde efectul, de ore-ce nu se adresează numai la școlarul respectiv, ci face clasa întrégă atentă la așa ceva, ce nu importa decât numai pe unii dintre școlari. Clopoțelul numai atunci se poate folosi cu efect, când se tratéză de începerea prelegerii, de schimbarea obiectelor sau de încheierea instrucțiunii sau când servește drept signal pentru sculara, șederea, adunarea sau depărtarea școlarilor; — nici odată însă clopoțelul să nu servescă drept provocare la ordine. *Sunetul clopoțelului să nu semnaleze nici odată vre-o poruncă, care nu se referă de-o-potrivă la toți școlarii.*

Este greșală, dacă perđi clasa din ochi. Conducerea clasei se face mai ales cu ajutorul buzelor, a limbei și a ochilor. De aceste organe trebuie să ne folosim în ordine inversă, cum le înșirarăm aci. Mai ales ochiul să fie organul exclusiv al conducerii, întru cât numai se poate, în unele cazuri ne putem folosi și de ajutorul limbii; buzele numai foarte rar să le folosim. Buzele exprimă firmitate împreună cu desconsiderare sau dispreț și tocmai pentru acesta ele mai mult ne îndemnă la o rezistență tare, decât la supunere. Adese-ori copilul ascultă, fără că să-l silim la supunere. Chiar numai ochii au în acelaș timp efect și biruitor și împăciuitor, și tocmai aceștia sunt factorii adevăratei conduceri.

Dacă copilul simte, că ochii învățătorului iaă cunoscință *neconținut* și liniștit despre toate, ce se întâmplă în clasă, atunci este imposibil, ca el să nu simtă puterea conducătoare. Dacă copilul nu este dicos sau de tot ușoratic, atunci ochiul neobosit al învățătorului va ajunge, ca să-l țină între marginile disciplinei cuvenite. Ochiul se poate cultiva și orizontul lui se poate lărgi. Numai puținii învățători vor dispune de această facultate, ca să privească și să observe deodată pe toți cei 50 de școlari ai clasei, dar fie-care învățător trebuie să nizuască, ca să-și câștige această facultate. E surprinzător, cât de mult se poate desvolta facultatea

tatea de a privi în lături, fără ca să ne întorcem ochii jur împrejur. Prin o mișcare nervoasă sau o privire înholbată efectul ochilor se poate nimici foarte ușor. Privirea trebuie să fie fără nici o forțare marcabilă, sigură și liniștită. Învățătorul să nu se întorcă cu spatele spre clasă nici chiar atunci, când scrie pe tablă.

Este greșală, dacă în susținerea disciplinei nu ești consequent. Unii învățători sunt foarte schimbăcioși în folosirea „puterii de voință.” Odată — la aparență — sunt plini de energie și érá altă-dată conductorul la bateria voinței lor se pare rupt cu desăvârșire. Ne trebuie o conducere permanentă, regulată și uniformă. Autoritatea învățătorului să fie tot-déuna aceeaș și impunătoare, atât în sala de învățământ, cât și în curte, fie că este de față, fie că lipsește învățătorul. Nici odată învățătorul să nu fie tiran, dar tot-déuna să fie conducător. Învățătorul să studieze cu îngrijire raportul său social și legal față de copii, față de părinți și față de autoritățile școlare. Ținuta lui să fie basată ca pe o stâncă și tot-déuna acțiunea lui să fie hotărîtă și repede. Precugetare și energie să fie întru-nite în acțiunile lui. Dar energia și precipitarea sau iritațiunea nu sunt omogene. Nehotărîrea și timiditatea din partea învă-

țatorului desvóltă germenii resvrătirei, care de altfel în lipsă de aliment ar fi perit.

Cú tóte că învățătorul trebuie să pórte respectul cuvenit față de sfaturile prietiniilor sêi, totuși el prin sfaturile prietiniilor sau prin opoziția dușmanilor sêi nici odată să nu se lase abătut dela calea, pe care o crede corectă și dréptă. Mulți aũ defectul, că atunci, când îi izbesc valurile opoziției, sunt destul de slabi, pentru ca să cedeze puterii acestei opozițiunii și să se lase stăpâniți de ea; dar dacă ei s'ar fi opus cu bărbăție acestei opoziții și și-ar fi afirmat cu tărie locul, valurile contrare ar fi luncat peste voința lor și ei ar fi rămas mai tari și mai curați. Adese-orî însă învățătorul póte ceda, în interesul șcólei și în interesul propriu. El trebuie să-și manifeste cu tărie voința, dar fără ca să se arate tiran sau insultător.

Este greșală, dacă în școlă te lași stăpânit de mânie. Omul își deschide singur porțile cetății, când se aprinde de mânie. Învățătorul trebuie să conducă cu sânge rece și cu răbdare. *Calitatea* puterii de voință a învățătorului este de mare însemnătate, dar e de o însemnătate și mai mare, ca învățătorul să dispună de *cantitatea* recerută. În afirmarea liniștită a adevărului și în istețimea conducerii se manifestă tot-déuna

un fel de demnitate și sublimitate, care produce stimă. Veți face foarte bine, dacă nu veți tinde prea repede la o disciplină necondiționată, mai ales când primesci o clasă nouă. Dacă vom observa, că elevii își dau silință, să facă ceea ce cerem, atunci — înțelepți fiind — vom trece cu vederea greșelile mai mici, până ce în sfârșit purtarea cea bună va deveni o a doua natură a școlarilor.

La tot casul *ascultarea* e mai bună decât neascultarea, dar învățătorul trebuie să nizuiască într'acolo, ca școlarii săi să-l asculte *bucuroși*, căci numai această ascultare le va fi și lor spre folos. Dacă „puterea de voință“ a învățătorului se manifestă zgomotos și forțat, atunci ea devine vătămătoare; dacă e prea „formalistă“, să face ridiculă.

Învățătorul trebuie să fie blând, pentru ca să pótă esercia supraveghierea, ce produce acea disciplina liniștită, care nu ascunde sub luciul său sēmênțele răsvrătirii.

Este greșală, dacă te mulțămesci cu o astfel de ordine, care durează numai până când ești tu de față. Sunt învățători, cari numai prin aplicarea „puterii de voință“ își conduc școlarii. Puterea de voință a învățătorului e bine să rămână în rezervă pentru casuri neprevăzute, dar de regulă el

să-și conducă clasa așa, încât numai puțin să arate din acea „putere“ a sa. Nicî odată mașina lui să nu umble mînată de o prea mare presiune. Sunt în copil unele puteri de guvernare proprie, pe care trebuie să le dezvoltăm. Trebuie să-î crescem așa, ca ei din simțul lor de datorie să procedă corect, ér nu fiind-că știu, că trebuie să se supună unei voinți superioare sau fiind-că se tem de pedépsă, când învêțatorul fiind de față ar puté descoperi delictul. Mulți copii părăsind casa părintéscă numai pentru aceea apucă pe căi rătăcite, fiind-că acasă i-a condus sau slăbiciunea peste măsură a mamei sau severitatea prea mare a voinței tatălui. În amêndoué casurile procedura conducerii a fost greșită și în copil nu s'a putut dezvolta nicî un factor al stăpînirii de sine. Înfluița restringétore a părinților a fost de o natură numai esterióră și drept aceea copiii aũ rămas fără regulator, îndată ce aũ eșit de sub puterea părinților. Acelaș rezultat îl aflăm chiar și în multe școle, unde școlarii sunt pe deplin în ordine, până când învêțatorul este cu ei, dar devin destrăbălați, îndată ce i-a părăsit. Acest defect numai așa se va puté delătura, dacă asupra băeților vom esercia cât de rar înfluițe esterióre, ci vom dezvolta într'o măsură cât de mare acele înfluițe interne, care se pot deștepta chiar în sufletul școlarului.

Este greșală, dacă poruncind ceva nu ești cu băgare de seamă, ca toți, pe care-i privești, să-ți și împlinescă porunca. În unele școle numai pentru aceea se face disordine, fiind-că la schimbarea órelor sau la încheierea prelegerii învățătorul dă ordinațiuni nouă, fără ca să aștepte sau să pretindă, ca școlarii să fi împlinit deja ordinațiunile lui de mai nainte. Dacă dăm vre-un semn cu graiul, cu vre-un număr, cu clopoțelul sau în alt mod óre-care, pretindem ca toți școlarii să sêvêrșescă mai întâi mișcarea semnalată prin „unu“, și numai după aceea dăm semnalul „doi.“ Dacă vom procede altfel, atunci disordinea și gălăgia e inevitabilă și elevii sê vor obicinui să nu pună pond pe poruncile învățătorului. A asculta de o poruncă sau a te supune unei legi, sunt două lucrări cu totul deosebite; una trebuie să se facă repede și hotărît, érá ceealaltă trebuie să se întêmplesc din convingere și din voință liberă.

Este greșală, dacă procedî cu școlarii așa, ca și cum ei nici nu s'ar gândi la alt-ceva, decât la aceea, ca să calce legile școlare. Dacă învățătorul nu-și va respecta școlarii, nici școlarii nu-l vor respecta pe el. Încredere reciprocă este neapêrat de lipsă între învățător și școlari. Tot-déuna amenințarea va să zică, că învățătorul nu are încredere

în elevii săi și astfel face imposibil, ca aceea să simpatizeze cu el. E mai bine să crești, că școlarii ard de dorul, să-ți împlinescă dorințele și e mai bine, dacă îndatoririle în privința acesta le lași în contul onoarei lor, decât dacă vei presupune, că singurul motiv, care-ți reține dela desconsiderarea dorințelor tale, este numai frica de pedepsă. Trebuie însă să deosebim credința orbă de încrederea onorifică față de aceea, cari se arată demni de ea.

Este greșală, dacă pe vre-un școlar îl vei face drept obiect de batjocură. Faci rău, dacă faci așa, fie pentru neglijență în învățatură, fie pentru alt lucru aparținător de cercul disciplinei școlare. Școlarul, care este tratat în modul acesta, pierde într'o măsură orecare stima colegilor săi și — ce e mai rău — își pierde încrederea în sine însuși. Sarcasmul produce o rană veninósă, care nu se vindecă în curând. Nicăi odată învățătorul să nu discute în fața clasei slăbiciuni sau inconveniente personale ori familiare. Învățătorul nicăi odată să nu se folosescă de observări sarcastice, nicăi de cuvinte, ca „măgar“, „prost“, „bicher“, „porc“ ș. a., fie că este în fața școlarilor, fie că vorbește numai despre școlarii săi. Să nu faci, ca școlarul să-și pèrdă încrederea în sine însuși și pe nicăi un elev al tîu să nu-l

espunî observărilor disprețuitoare ale conșcolarilor săi. Satirisarea unei încercări slabe nimicesce adese-orî germenle unei forțări mai mare.

Este greșală, dacă pedepsești, fără ca să motivezi pedepsa. Adese-orî auzim pe învățători zicând: „Nicu va primi notă rea“, sau „Ionel să stea în picioare“, sau „Petre, ține palma“, fără ca ei să-și ia timp pentru motivarea procedurei lor. „Mi-ar răpi prea mult timp, nicî așa nu pot face vre-o mare ispravă cu clasa aceea“, — acésta este scuza obicînită. Și într'adevăr acest răspuns se potrivește acolo, unde procedura amintită este la modă. Învățătorul, care astfel procede, din punctul său de vedere la tot cazul are dreptate, dacă judecă așa, că explicările motivătore îi fură prea mult timp. Pedepsa este un act de justiție și prin urmare trebuie să fie justificat. Copilul este îndreptățit să scie, pentru ce primesce pedepsă. Dacă învățătorul nu-și va da ostenélă, ca să explice lucrul cu destulă claritate, atunci el prin acésta cu drept cuvânt dă ansă școlarului, ca să-l considere drept un tiran pedant, care numai pentru aceea pedepsește, pentru-că prin acésta își câștigă șieși o plăcere personală. Urmările bune ale pedepsei nu atêrnă de mărimea durerii pricinuite, ci sunt în raport numai

cu acea claritate, cu care copilul înțelege natura transgresiunii și îndreptățirea pedepsei. Durerea în sine nu deșteaptă decât mânie, opunere și poftă de răsbunare și pentru aceea învățătorul nici odată să nu cauzeze durere, fără ca să se îngrijescă de a întâmpina influința rea a acelei dureri. Bătaia ea însăși e un lucru brutal și produce brutalitate. Elevul, cu care vom procede astfel, devine morbos și de o sensibilitate veninosă. El crede, că învățătorul îl uresce și nici nu-î putem lua în nume de rău, dacă ajunge la astfel de conclusiune. Acesta nu este decât greșala învățătorului. Chiar și părinții în cele mai multe cazuri își primesc dela copii impresiunile lor față de învățător și prin o tractare de felul acesta învățătorul pierde atât încrederea copiilor, cât și cea a părinților. Părinții sunt foarte simțitori față de nedreptățile, ce li se fac copiilor lor. Dacă óre nedreptatea este faptică, sau numai închipuită, acesta nu împórta, când ei peste tot aű impresiunea unei neîndreptățiri. Astfel foarte adese-ori influința învățătorului este contrariată tocmai prin astfel de cauze, pe care însuși le-a produs. Dacă părinții își perd încrederea în justeta nepărtinitóre a învățătorului, atunci acesta este lipsit de o parte însemnată a puterii sale. Cel mai sigur mijloc, prin care ne putem câștiga neîncrederea

publicului, este, dacă vom pedepsi pe școlari și vom lăsa în voia lor statorirea cauzei, pentru care au fost pedepsiți, respective ghicirea motivelor învățătorului.

Afară de aceea trebuie să observăm, că la pedepsirea unui școlar nu numai cel pedepsit este interesat în afacere. Trebuie să punem o mare îngrijire pe aceea, ca clasa întregă să înțeleagă îndreptățirea și echitatea pedepsei, înainte de a fi ea de fapt aplicată din partea învățătorului. Trebuie să-i facem pe școlari să înțeleagă, că învățătorul nu pedepsește decât numai spre binele individual al respectivului sau spre binele comun al tuturor școlarilor, că hotărârile lui sunt basate pe principii uniforme și juste fără părtinire și că el în tot-deuna este gata să arate cauza, pentru care aplică vre-o pedepsă. Dacă pedepsa nu o aprobă clasa întregă, acesta poate avea urmări rele. O pedepsă dictată cu pripire adese-orî e și nedreptă. Dacă învățătorul nu este pe deplin incurat cu cauza, pentru care voesce să aplice vre-o pedepsă, atunci va face foarte bine, dacă mai nainte se va gândi, că peste tot să aplice orî ba acea pedepsă? Căutând să-și motiveze procedura, el adese-orî va ajunge la hotărîrea de a-și schimba propusul. Horace Maun zice: „Mărturisesc, că adese-orî mă mir și staū uimit, când vëd, că învățătorul ore întregi desvöltă teme

matematice pe tablă sau lasă pe școlari să citescă sau explică gramatică, și din când în când, ca și cum ar fi numai un fel de distragere, apucă pe câte un școlar, îi trage o sfântă de bătae și apoi îl trimite la loc, și totă procedura nu durează decât câteva minute.“ Pedepsirea la tot cazul trebuie să se facă cu oare-care formalitate. „Tabela de clasificare,“ în care se înduc notele pentru purtarea rea sau pentru învățătura rea, trebuie să fie atârnată tot-deuna aproape de ușă, pentru-ca școlarii trecând pe lângă ea, să pótă observa numai decât, dacă nu cumva vre-o notă li s'a înscris din întâmplare sau greșit. Numai astfel se va nasce în ei o deplină încredere în corectitatea conduitelor lunare, ce se trimit părinților lor.

Este greșală, dacă bați numai din cauza disciplinării. Bătaia nici odată să nu fie mijloc de disciplinare, ci numai arma extremă pentru schimbarea caracterului respectivului școlar. La băeți acésta este o pedépsă mai bună, decât închiderea în carcer. La fete însă bătaia să se întrebuinteze numai fórte rar sau mai bine nici odată. Învățătorul, care pentru susținerea disciplinei recurge des la bătaia, acel învățător sau este prea leneș sau prea slab. Un astfel de învățător sau n'are simț sau nu are destulă putere de voință. Un bărbat de școlă a

zis: „Eū aflu, că disciplina bună a claselor stă în raport învers cu bătaia aplicată în acele clase. Bătăi multe: disciplină rea; bătaii mai puține: disciplină mai bună; bătaii de tot puține: disciplina cea mai bună.“ Și toți aceia, cari s'aū ocupat mai cu deamăruntul cu acēstă cestiune, aū făcut aceeaș esperiințe. Sunt și de aceia, cari în decursul anului întreg s'aū bizuit tot pe bătaia și cari tocmai pentru acēsta nici nu mai aū altă armă disciplinară, decât nuēua. Astfel de învățatori dinpreună cu elevii lor sunt fōrte de compătimit. Ei nici odată nu vor fi în stare, să-și împlinescă înalta lor misiune.

Este greșală, dacă bați numai pro forma.
Unii învățatori cred, că puterea disciplinară a bătaii zace în felul dehonestător al acesteii pedepse. Acēsta este o mare greșală. Dacă acēsta ar fi adevērat, apoi tocmai acēstă împrejurare ar fi motivul cel mai grav în contra pedepsei corporale. Căci la nici un cas scopul învățatorului nu pōte fi acela, ca să necinstēscă pe elevul sēu. De altfel copiii rid de credulitatea învățatorului, dacă acesta ar presupune, că ei prin o lovitură sē află adēnc umiliți. Bate rar, dar atunci dă-i cum sē cade. Să nu batem, decât numai pentru vre-un delict fōrte serios saū pentru vre-o transgresiune săvērșită de re-

pețite ori, dar bătaia trebuie să fie așa, în cât să nu mai fie necesitate de a o repeți.

Este greșală, dacă pedepsești pe școlari prin aceea, că-î tragi de urechi, îi pălmuești ș. a. Scopul pedepsei este de a înfrâna. Toți învățătorii moderni resping ideea îngrozitoare, că pedepsa ar avea drept scop de a pricinui durere. Pedepsele de felul celor amintite deșteptă tot-deuna simțul răsvrătirii și chiar slăbiciunea relativă a copilului, face imposibil, ca el să simtă felul dehonestător al pedepsei, când însuși învățătorul în persóna sa proprie îl pedepsește. Astfel de pedepsă nu are loc: 1. pentru-că arată pripire, mânie și barbarie din partea învățătorului; 2. pentru-că i se aplică școlarului fără ca să i se esplice trebuința saū echitatea ei. Esplicarea tot-deuna trebuie să premérgă pedepsei. Nu este ertat nici să-î pișcăm pe copii saū să-î chinuim prin aceea, că le poruncim să-și țină trupul pentru un timp mai îndelungat într'o poziție nenaturală.

III.

Greșeli în metod.

E greșală, dacă întrebă lecțiunea dela toți școlariū pe rënd. Mulți învățători încep esaminarea cu școlariul cel mai deaprópe din

banca primă și ocupându-se de-ocamdată numai cu acest școlar, ca și cum numai el ar esista în clasa întregă, trec apoi tot așa la vecinul școlarului esaminat și așa mai departe cu clasa întregă, dacă peste tot óra va ajunge pentru esaminarea în felul acesta a clasei întregi. Un astfel de învățator nu va pute instrua de-odată decât numai un singur copil. Pentru atarî dascăli chiar clasa ar trebui să fie compusă dintr'un singur copilaș, pentru ca ei să pótă domina de-odată clasa întregă.

Este greșală, dacă mai întâi provocî pe un școlar și numai după aceea pui întrebarea. Până ce n'ai pronunțat întrebarea, nu este permis să numesci pe nici un școlar și nici să nu faci vre-o mișcare sau să arunci vre-o privire, care ar prevesti, care școlar va avé să răspundă. Mulți învățatori au acel obicei rău, că punênd întrebarea se uită țintă la acel școlar, dela care așteptă răspuns. Trebuie să ne ferim cât se póte de acesta așa, că nici un școlar să nu pótă simți intențiunea învățatorului în privința acesta. Fie-care școlar trebuie să scie, că el póte fi provocat să răspundă la fie-care întrebare. Astfel toți școlarii vor fi tot-déuna atenți. Din contră, dacă esaminarea se face în șirul vedit al școlarilor, atunci cei esaminați nu vor mai fi cu atențiune la între-

bări și răspunsuri, ci vor conversa între sine despre treburile lor copilărești. În o astfel de clasă ordinea bună nu se poate susține pe cale naturală.

E greșală, dacă repetezi întrebarea de dragul acelora, cari n'au audīt-o. Cel ce face așa, provocă deadreptul pe școlari să nu fie atenți. Dacă școlarul scie, că întrebarea se pune numai odată, atunci el va fi atent numai decât la cea dintâi pronunțare a întrebării. Dar dacă el va sci, că atunci, când vreai vre-un răspuns dela el, tu tot-deuna mai întâi îl deștepți din starea sa distrasă și apoi îi mai pui încă odată întrebarea, atunci să fii sigur, că el tot-deuna va aștepta acea deșteptare. Când nu scie *întrebarea*, școlarul merită o pedepsă mai mare, decât atunci, când nu scie *răspunde* la acea întrebare.

Este greșală, dacă privești într'una la acel copil, care tocmai răspunde. Căci dacă e un copil în clasă, pe care nu trebuie să-l supraveghem, apoi tocmai cel ce răspunde este acela. Să fim siguri, că acela va fi la tot casul atent. La el nu trebuie să ascultăm, decât numai cu urechea, pe ceialalți însă trebuie să-i observăm cu ochii. Mulți învățători, când copiii citesc, își împart atențiunea între carte și între școlarul, care citește. Un astfel de învățător nici odată

nu va avea o clasă bine disciplinată și care să se intereseze de treburile școlii; e ușor de înțeles, că nici cartea, nici copilul cetitor n'are trebuință de ochiul învățătorului.

Este greșală, dacă ești sclavul unui manual de școală. Nu este destul, ca învățătorul să știe numai tесе, reguli și exemple, ci el trebuie să înțeleagă principiile. Are o slabă idee de chemarea sa acel învățător, care examinează numai din cuvânt în cuvânt cele cuprinse în manual. Școlarii trebuie să prelucere independent cele cuprinse în manual, dar și învățătorul trebuie să se convingă de rezultatul învățării lor așa, că aplică cu școlarii în mod practic, ceea-ce ei au învățat din carte. El nu trebuie să se mulțămescă cu atâta, că școlarii știu recita cele învățate. Manualul nici odată nu poate înlocui pe învățătorul.

Este greșală, dacă dai lecțiune școlariilor, fără ca să o fi esplicat mai înainte. Cea mai însemnată datorință a învățătorului este, ca să-și învețe pe școlarii, *cum să învețe și ce mai ales să învețe din fie-care lecțiune.* Când lecțiunea dată o esplicăm numai mâinezi sau când numai ulterior le arătăm școlariilor, *ce ar fi trebuit mai ales să învețe, sau când nu le spunem, cum să învețe și de unde pot să-și procure lămuririle*

necesare, asta este tocmai așa, ca și cum am trimite pe copii într'o pădure seculară, ca să ne aducă lucruri, pe cari nici odată nu le-aū văduț și de cari noi nici odată nu le-am vorbit.

Este greșală, dacă copiilor mici le dai prea multe ocupațiuni domestice. Intelectul tiner nu este ertat a-l sili la o forțare prea mare sau prea îndelungată. Dacă intelectul copilului este ocupat zilnic 5—6 ore în școlă, atunci am cam ajuns acel punct de obosélă, peste care munca spirituală devine hotărît stricăciósă. Atât din punctul de vedere al desvoltării trupesci, cât și cu privire la munca spirituală este cu mult mai bine, dacă până la vârsta de 12 ani copilul va avé numai puține ocupațiuni domestice. Munca de acasă trebuie să fie de așa, încât copilul să o pótă isprăvi singur, fără nici un ajutor. La tot casul prin ocupațiunile domestice cruțăm timpul școlei și acéstă muncă de casă copilul și-o póte împărți dupa cum i vine lui mai bine la socotélă. E o cestiune de mare importanță însă, ca ambițiunea învățatorului sau vanitatea părinților să nu împedece pe copil în desvoltarea sa naturală prin aceea, că deja în vârstă prea tineră îl încarcă cu o muncă prea mare sau cu o muncă, care pretinde o încordare prea îndelungată. E peste orî-

ce îndoială, că mulți din cei, ce aū absolvat școlī, în modul acesta s'aū tēmpit. Huxley zice: „Devastarea grozavă pe terenul educațiunii moderne vine de acolo, că prin continue esamiene de emulațiune ómenii tineri sunt siliți la o muncă prea intensivă. Mulți ómenī cu minte (care de bună séma n'aū fost prematurī) aū afirmat despre prematurī în genere, că aceia toți înainte de prānz sunt cu spirit, dar după prānz sunt proști.“ Nu sciū și nici nu vreaū să afirm cu tótă hotărīrea, dacā acéstă afirmare sē potrivește saū ba în genere la cei prematurī; dar este sigur, că afirmațiunea citată sē adeverește la acei nefericiți copii, pe care școla îi silesce să sē cócā înainte de vreme. Până la un timp al vieții lor acești indiviđi sunt inteligenți, érá după aceea devin proști. Escesele spirituale prématurii, — cărțile și scrisórea, — de mult aū istovit din acești nefericiți tótă puterea și vioiciunea, pe care ei ar fi trebuit să și-o conserve pentru lupta de existență a vieții practice. Forțarea impusă creerului lor, încă slab, a obosit facultățile lor și triumfurile lor nedemne și copilărescī i-aū demoralizat înainte de a sē începe munca reală a vieții. Eū nu sunt prietinel trândăviei, dar tinerețele aū maī mare trebuință de odihnă chiar și decât bătrânețele; și veselie, puterea de voință și de muncă, care

caracterisază pe omul succeselor, — foarte adese-orî nu este rezultatul órelor petrecute în muncă, ci a órelor copilăriei petrecute în tignă și neactivitate.

Este greșală, dacă după ce ai dat lecțiune, nu te convingi, că óre copiii pregătitu-s'aũ din acea lecțiune saũ ba. Dacă faci așa, atunci însuți îndemni pe școlari, ca de regulă să-și neglige lecțiunile. Chiar și numai faptul, că le dai școlarilor *lecțiune*, trebuie să cuprindă în sine asigurarea, că ei, școlarii, mâne saũ poimâne vor fi ascultați din acea lecțiune. Unii învățatori dau școlarilor teme în scris și apoi uitând saũ din negligență nu le iaũ în sémă. Prin astfel de procedură școlarii devin ușoratici, indiferenți, ba adese-orî chiar și necuviincioși. Învățătorii de felul acesta decî își strică ei înșiși, căci nimicesc stima școlarilor față de ei. Copiii în curênd descoper slăbiciunea învățatorului. Ei iubesc ordinea și punctualitatea în agendele lor. Școlarii nu vor stima decât pe acel învățator, care-și face datoria pe deplin și la timpul sêu, dar își vor perde tótă încrederea în acel învățator, care își negliã datorința saũ își uită de ea.

Este greșală, dacă órele de prelegere sunt prea lungi. Atențiunea lãncezesc, dacă este îndreptată prea îndelung asupra ace-

luaş obiect. Chiar şi intelectul celor mari încă are trebuinţă de repaus în activitatea spirituală. Şcolarul va progresa cu mult mai bine, dacă la sfârşitul fie-căreii ore îi vom da repaus de 5 minute. În clasele mai mici pauzele pot să fie şi mai dese. Unele lecţiuni pot dura mai mult, fără ca să strice, dar altele oboresc repede. Obiectele, care reclamă mai ales memorie, nu vor deştepta interesul şcolarilor pentru un timp aşa de lung, ca acele doctrine, care preocupă mai ale sintelectul.

Este greşală, dacă crezi, că ajunge să predai un lucru numai odată. Nu numai *repetiția* este trebuincioasă, ci şi *reimprospătarea*. Cea mai tristă esperiinţă pentru un tînăr învăţător este, când vede că şcolarii după o lună de zile nu-şi mai aduc aminte de cele învăţate. El d. es. a putut să-şi dea totă silinţa, ca să esplice cinstit şi cu multă pricepere „misteriile fracţiunilor“ şi este póte cu drept cuvânt mândru de rezultatele obţinute, dar dacă se va mulţumi cu o singură esplicare, fie ea cât de rafinată, a materiei, va afla spre cea mai mare decepţiune a sa, că a scris în năsip. În programul órelor trebuie să întroducem anume óre de repetiție şi afară de aceea de câte ori începem o lecţiune nouă, tot-déuna pe scurt să reimprospătăm cele premergătoare.

Lecțiunea de ieri trebuie împrăștiată, până n'ai început cea de astăzi. Numai prin o astfel de repetiție și împrăștiare putem aștepta impresiuni dăinuitoare.

„Repetiție“ este cuvântul cel mai important în dicționarul învățătorului. Este ușor să-i facem pe școlari, ca să *înțeleagă* ceva, dar e foarte greu să-i instruăm așa, ca cele înțelese să și devină cu adevărat *proprietatea lor intelectuală*. Mult trebuie să bătucim calea memoriei, pentru ca să putem umbla ușor pe ea. Memoria, ca și un metal poleit, străluce cu atât mai bine, cu cât mai mult e poleită.

Ce e drept, explicațiile dau învățătorului ocaziunea cea mai bună pentru de a-și afirma individualitatea și capacitatea sa de învățător, dar durabilitatea rezultatelor instruirii sale atârnă numai dela repetițiunea și reîmprăștiarea intensivă a materialului parcurs. În privința acésta învățătorul poate urma sfatul unei matrone pentru de a îndulci rebarbara: „Pune în ea atâta zahar, cât voesci, apoi închide ochii și mai aruncă în ea încă o mână plină.“ Repetéză și împrăștiéză, împrăștiéză și repetéză, până ce ți se va păre repetiția deja ca o adevărată nebunie și atunci esperiința ne va învăța, că éráși trebuie să repetim și să reîmprăștiăm.

Este greșală, dacă te mulțămesci numai cu repetiția în decursul instruirii. Mulți învățători repetăză cele învățate în decursul instruirii și apoi se mulțămesc cu atât. Repetiția de felul acesta se face câte odată în așa măsură, încât obosese pe școlari și instrucțiunea devine o adevărată măcinare de cuvinte. Și afară de aceea acest fel de repetiție este cel mai puțin efectiv. Această e tot așa, ca și când pe un chip ai pune colorii noi până nu s'au uscat încă cele vechi. Repetiția numai atunci are folos, când mintea cutreeră încă odată calea bătută mai dinainte și își însușesce din nou lucruri trecute. Reîmprospătarea adevărată nu este identică cu recitarea plictisitoare.

Este greșală, dacă crezi, că constatarea greșelilor e identică cu corectarea lor. Mulți învățători să mulțămesc cu constatarea, dacă școlarii lor știu răspunde sau ba la întrebările puse. Ei pun întrebarea și dacă răspunsul e rău, înduc nota rea în rubrica învățaturii sau în cea a purtării. Unii înduc nota rea chiar în amândouă rubricile. Atari învățători cred, că ei și-au implinit datoria, dacă dau din cap și zic: „Mai departe“ sau „fórté bine“, sau dacă întrebă pe alt școlar. Nu este de ajuns, să dovedim copilului, că nu știe răspunde, sau că nu înțelege ceva. „Nu știu nimic“ —

este refrenul obicnuit al unor învățători la răspunsul slab al copilului. Acésta procedură educativă e foarte próstă. Adevărat, că învățătorul adese-orî trebuie să arate școlarului, că acesta nu scie ceva, dar nu este de ajuns numai atât. Greșala trebuie corectată. Încât numai se póte, trebuie să facem pe școlar ca el însuși să-și înțelégă greșala și ca el însuși să afle corectura greșelei saú cautând în manual să se informeze, care este răspunsul corect. În privința acésta cu cât este școlarul mai independent de învățător, cu atât e mai bine. De fapt chemarea adevărată a învățătorului nici nu este alta, decât să ajute pe școlarii săi, ca aceștia să devină bărbați independenți, respective femei independente, cari să fie în stare a rezolva în modul cuvenit problemele și greutățile vieții. Acésta se va ajunge mai ușor așa, dacă școlarii își vor corege ei înșiși greșelile. La tot casul acele greșeli într'un mod órecare trebuiesc corese. Învățătorul nu póte fi o simplă mașină, care n'are altă datorință, decât să controleze corectitatea răspunsurilor, să aplice pedepsele și să împartă notele. Dacă unul saú mulți școlarii nu sciú răspunde la întrebarea pusă saú răspund rău, învățătorul trebuie să le arate răspunsul corect și numai după aceea póte da o nouă întrebare.

Este greșală, dacă te mulțamești să coregi o singură dată greșala. Învățătorul trebuie să repeteze și éráși să repeteze acele cestiuni, la care băeții au dat răspunsuri greșite. Dar pentru aceea el nu trebuie să întrebe de mai multe ori acelaș lucru dela acelaș școlar. Nicî timp nu avem pentru așa ceva. Dacă mai mulți școlari au greșit răspunsul, atunci va fi fórte bine să repetim răspunsul corect cu clasa întregă. Dacă vre-un școlar și-a îndreptat el însuși răspunsul greșit, atunci vom face bine, dacă după câteva minute îi vom pune din nou întrebarea tot aceluï școlar. Prin repetire impresiunile prind rădăcină și greșelile se stirpesc. Întru cât ne permite timpul vom face fórte bine, dacă vom cere dela școlari, ca ei înșiși să reasumeze sistematic seria greșelilor. Acésta mai ales la deprinderile de stil și de ortografie. Condica greșelilor ortografice va fi d. es. cel mai bun manual de ortografie pentru copii și tot acel serviciu ni-l va face în privința pronunțării condica cuvintelor pronunțate greșit.

Este greșală, dacă voesci să înveți prea mult de-odată. Mulți învățători cred, că măsura istețimeï lor pedagogice este mărimea materialului parcurs într'o órá. Ei socotesc progresele școlarilor după numărul paginilor mântuite, ca și cum măsura cunoștințe-

lor lor matematice ar socoti-o cu metrul
cuadrat. Acești învățători uită, că la munca
instrucțiunii aū cevaș parte și înșiși elevii
din școlă. Învățătorul *dă* instrucțiunea, șco-
larii o *primesc*. Resultatul instrucțiunii a-
têrnă mai mult dela *primire*, decât dela
predare. Așa dară măsura rezultatului nu
este cantitatea celor auzite de școlari, ci
cantitatea acelor cunoscințe, care aū de-
venit proprietatea școlarilor și pe care ei
le sciū aplica în viață. Cele învățate tre-
buesc repetite cu clasa întrégă. Îndată ce
aī propus măcar numai 3 tесе, fie ele cât
de simple, esercéză-le cu copiii; după aceea
ia éráși 3 tесе și esercéză-le apoi și pe
acestea și așa mai departe până la sfêrșitul
órei. Sē înțelege că acéstă memorisare tre-
bue variată, cât numai sē póte. Rêspun-
surile să sē facă de cătră școlari singuratici,
saū de clasa întrégă, — dar ele să fie tot-
déuna scuturate și pline de viață.

**Este greșală, dacă în instrucțiune nu
ești de tot precis și hotărît.** Așa d. es. la
intuițiunea geografiei pe hartă mulți învă-
țători voind să arate cu bêtul localitățile
din cestiune, le arată numai éc'asa cam pe
acolo, pe unde sē află, deși locul cestionat
trebue arêtat precis cu vârful bêtului. Dacă
nu procedem astfel, cunoscințele comuni-
cate nu vor fi precise și astfel școlarii de-

vin ușuratici și superficiali în studiile lor. Temeinicia școlarilor este una dintre cele mai însemnate probleme ale școlii. Cunoștințele numai atunci au un preț óre-care, dacá sunt pe deplin sigure. Fii înainte de tóte precis, chiar și dacá prin acésta ți s'ar páre că înaintezi prea încet. Înainte de ce ai trece peste un concept, convinge-te, dacá școlarii l'au înțeles destul de bine și dacá și l'au însușit pe deplin orí ba. Feresce-te de expresiuni cu înțeles îndoelnic. Și dacá ai observa la școlarii astfel de expresiuni, fie în vorbire, fie în scris, corege-i numai decát și cu rigóre.

Este greșalá, dacá dai o atențiune deosebitá copiilor talentați. Învețatorii adeseorí negligá pe școlarii mai puțin talentați, ca sá câștige glorie cu aceia, carí dispun de talente strálucite. Și într'adevăr, chiar dacá nu vom considera stimulul, ce izvoresce din comparațiunea rezultatelor examenului final, este prea mare ispita, ca sá facem așa. Ei, dar incorectitatea acestei procedurí e fórte evidentá, cáci în cazul acesta învețatorul sprijinesce tocmai pe aceia, carí n'au nici o trebuință de sprijinul lui și negligá pe aceia, carí au cea mai mare lipsá de ajutorul magistrului. Arhiepiscopul Whately povesteste: „Un grádnar învingea tot-déuna pe rivalii sái, fiind-

că tot-déuna el lua premiile cele mai mari pentru agrișele sale. Tot-déuna el rămânea învingător. Causa victoriei sale era un secret, pe care rivalii voiau să-l afle cu orice preț. Astfel ei se puseră la pândă, ca să-și afle secretul și vedură, că vara rivalul lor taie cele mai bune tufișuri ale sale și numai pe acelea le lasă, care promiteau bóbele cele mai mari. Astfel el căpeta bóbe fórte mari, cum nu mai căpetau alții, dar după tóte tufișurile sale nu producea decât numai câte-va măsurii de fructe, în vreme ce tufișurile ar fi putut produce fórte mult. „Învătătorul să nu uite nici odată, că el trebuie să dea fie-cărui școlar al său creșterea cea mai bună și cea mai înaltă posibilă, érá nu aceea, ca să producă câte-va „agrișe premiate.“

Este greșală, dacă înveți pe școlari la așa ceva, ce ei nu pot aplica tot-odată. Acésta nu este calea, pe care au învățat elevii, până n'au venit la școlă, érá atunci ei învățau mai iute și-și aduc mai bine aminte de cele învățate atunci, decât de cele învățate în școlă. Atunci ei și-au câștigat cunoscințele așa, că veniau în atingere nemijlocită cu lucrurile și cunoscințele câștigate și le aplicau numai decât. Chiar numai două litere de le ar spune învățătorul școlarilor, el și din acelea două sunete să

formeze numai decât vorbe, care le sunt cunoscute școlarilor. După aceea să le spună o a treia literă și să combine acum cuvinte din toate 3 literile cunoscute și așa mai departe. Chiar dacă s'ar folosi cineva de învechitul sistem „alfabetic“, chiar și atunci este prostie, ca să-î tiranisăm pe băeți cu seria întregă a literilor, în vreme ce din câteva litere deja am fi putut forma propozițiuni întregi. Să ne folosim de orice sistem la instruirea cetirii, la tot cazul trebuie să eserciăm recunoșcerea cuvintelor și îndată ce școlarii cunosc cuvintele toate cuprinse într'un șir, trebuie să-î facem să și citească întreg acel șir. Mulți învățători în anul dintâiu se mulțănesc cu numirea singularicelor cuvinte. Acesta este greșit; numirea cuvintelor încă nu este cetire. Tot așa nu este permis să-î tirim pe copii peste totă tabela matematică, ci trebuie să-î deprindem prin exemple numai la câte o parte a tablei. Așa d. es. trebuie să deprindem mai întâiu partiile mai simple ale tabelelor de adăuine și subtragere și numai după aceea vom lăsa să se umple tabela întregă. Învățătorul însă trebuie să bage de sémă, ca nu cum-va să dea elevilor astfel de exemplu, care presupun o cunoscință mai gradată a tablei, care trece peste puterile școlarilor. Adese-orî copiii tocmai din greșala învățătorului sunt siliti să-și ia refu-

giul la degete și atunci învățătorul îi mai și dojenesce, firește pe nedrept.

Este greșală, dacă cu ocasiunea repetirii saū a memorizării prezentei din nou obiectele. Obiectele concrete să nu le arătăm decât numai la formarea cea dintâi a noțiunilor, dar nu și mai târziu cu ocasiunea repetițiilor.

Copiii trebuie să opereze cu însă-și abstracțiunile, îndată ce ei cu ajutorul obiectelor concrete aū înțeles destul de clar acele abstracțiuni. Așa d. es. la adăuine este necesar, ca elevii să învețe suma numerilor 7 și 9 cu ajutorul globulelelor saū a altor obiecte, dar îndată ce școlarul a învățat clar faptul, că dacă la 7 obiecte-mai adăogăm alte 9 obiecte de acelaș fel, atunci vom căpăta 16 obiecte, atunci de aci încolo el trebuie să scie aduna numerii 7 cu 9. Obiectele pun pe școlar în poziție de a înțelege mai bine vre-un lucru, dar dacă școlarul deja a învățat destul de bine acel lucru, atunci obiectele concrete nu sunt decât cătușe, care împedecă dezvoltarea liberă a spiritului.

Este greșală, dacă te mulțămesci cu răspunsuri fragmentare. Trebuie să îngrijesci, ca școlarii să răspundă tot-déuna în propozițiuni întregi. Cele mai bune lecțiuni

de gramatică sunt tocmai acelea lecțiuni practice, care li se dau școlarilor în decursul răspunsurilor verbale ale lor. Vorbirea corectă nu se poate învăța prin reguli, ci numai corectând neconținut greșelile de pronunțare sau de gramatică în decursul convorbirilor școlare. Pentru aceea școlarii trebuie să-și exprime cugetările lor totdeauna în propozițiuni întregi, ca astfel ei să se deprindă a forma astfel de propozițiuni, care exprimă precis ideile lor. Astfel își câștigă învățătorul ocasiunea cea mai bună de a corege greșelile școlarilor săi.

La întrebările, la care răspunsul se poate da prin un nume sau prin un dat, nu trebuie să cerem răspunsuri în propozițiuni întregi. „Spune-mi, când a fost lupta de lângă Hastings?” „Lupta de lângă Hastings a fost în anul 1066 după Christos.” — „Cum l-a chemat pe conducătorul armatei engleze la Waterloo?” „Pe conducătorul armatei engleze la Waterloo l-a chemat Wellington.” Ar fi adevărată pierdere de vreme, dacă la întrebările de felul acesta am pretinde răspunsuri în propozițiuni întregi, curată pierdere de vreme, care nu să poată justifica nici prin câștigul gramatical. Regula în privința acesta este următoarea: Dacă răspunsul exprimă o cugetare a școlarului, atunci el să-și îmbrace această cugetare a sa în propozițiuni întregi. Repe-

țirea întrebării însă cu adausul unui cuvânt sau al unui dat — nu are nici un folos.

Este greșală, dacă repetezi toate răspunsurile. Învățătorii adese-orî aŭ obiceiul rău, că inconștient repetăză răspunsurile primite dela copii. Acesta este o curată pierdere de vreme. Mulți recurg cu intențiune la acest mijloc de a omori timpul. Ei adecă în timpul, până când repetăză răspunsurile primite la întrebarea pusă, se pregătesc la o nouă întrebare. Învățătorul n'ar trebui să fie avisat la așa ceva. El trebuie să-și fi pregătit întrebările, căci de altfel examinarea decurge foarte încet și fără nici o ordine. Câte odată însă este bine, dacă repetezi răspunsul, anume atunci, când voesci să-l împrimezi mai bine în memoria școlarilor, sau când voesci să scoți la ivelă unele părți mai esențiale ale răspunsului.

Este greșală, dacă obiectele le prezentezi într'un mod stereotip. Pentru ca instrucțiunea să aibă rezultatul dorit, este neapărat de lipsă, ca învățătorul să-și pregătească lecțiunile. El prin urmare trebuie să-și reguleze de mai nainte tot planul procedurii sale. Astfel va preveni învățătorul nesiguranței, care este atât de stricăciósă pentru instrucțiune. Acest plan al seŭ însă trebuie să aibă o elascitate óre-care, ca în-

vătătorul să se pótă acomoda împrejurărilor ivite sau eventualelor întrebări ale școlarilor. Scheletul planului nu trebuie să fie vădit. Cu cât mai bine va ști învățătorul să varieze prezentarea vre-unui lucru, cu atât mai cu interes îl vor urma școlarii săi.

Este greșală, dacă în decursul lecțiunii vorbesci prea mult. Multor învățători le place să se mândrească cu aceea, ce bine știu ei lecțiunea. Dacă învățătorul vorbește prea mult, atunci el sau va fi prea plictisitor, sau va oferi școlarilor săi mai multe idei, decât ar putea aceia mistui cum se cuvine. Este cu neputință, ca școlarii să asculte cu atențiune oră de oră și zi de zi pe un astfel de învățător, care lor nu le lasă alt rol în munca instrucțiunei, decât să asculte.

Acela e cel mai bun învățător, care prin cuvinte puține știe să îndemne pe școlarii la activitate și interesare. Cele mai multe de spus trebuie să le spună înșiși școlarii, cu permisiunea și sub conducerea învățătorului. Dacă învățătorul vorbește prea mult, atunci el prea mult se obosesce atât pe sine, cât și clasa întregă. Redu-ți vorbele la minimul posibil și munca va ajunge la macsimul posibil.

Este greșală, dacă în decursul instrucțiunii te folosești de cuvinte prea lungi. Cugetările mari mai bine se pot exprima prin cuvinte simple. Aceia, cari instruiază copii, trebuie să întrebuițeze vorbe simple și de toate zilele, căci altfel copiii nu-î vor înțelege. Mulți învățători își uită de acelea schimbări, prin care dânșii au trecut, decând au încetat să mai fie copii. Minte copilor adesea pentru aceea este atât de încurcată, fiind-că învățătorii lor cred, că copiii au înțeles însemnătatea unor vorbe, acăror întrebuițare însă școlarii le-a fost cu totul necunoscută.

Învățătorul și în vorbirea sa să fie model bun. Să fie simplu, ales, nimerit și în privința pronunțării și a construcțiunii gramaticale să fie cât se poate precis.

Este greșală, dacă dai mai nainte cuvintele și după aceea percepțiunile. Mulți învățători și părinți se plâng, că vorbe ca acestea, „paralelogram, triunghi, peninsula“ ș. a. întrec facultățile spirituale ale copiilor. Dar acesta atârnă numai dela modul instrucțiunii. Dacă copilul a învățat triunghiul așa, că în fapt a avut de a face cu triunghiul și dacă se obicnuesce cu însușirile triunghiului prin întrebuițarea lui, atunci cuvântul „*triunghi*“ va fi tot așa de ușor pentru copil, ca și cuvântul „scaun.“

Copilul de cincî ani se foloseşte în convorbirea de tóte zilele de fórte multe cuvinte, cari atát la pronunţarea cât şi în privinţa definiţiunii lor sunt cu mult mai grele, decât cuvintele amintite. Numirea obiectului pentru copil este de o importanţă secundară. Pentru el lucru cel mai important este, că *ce* este, sau *ce face* obiectul respectiv. Dacă el va pute învăţa acésta, şi mai ales dacă va pute învăţa acésta pe cale practică, atunci *numele* abia îi va îngreuna memoria sau organele de vorbire.

Este greşală, dacă voesci să aplanezi prea mult greutăţile. Unii învăţători cred, că datorinţa lor este să simplifice explicaţiile cât numai se póte, să producă din cunoştinţe un amestec dulce şi plăcut şi acesta să-l dea elevilor săi în doze homeopatice. Dacă şcolarii în calea lor dau peste un bolovan, învăţătorul grăbeseşte să-l ridice, căci — după credinţa lor — pentru aceea sunt ei puşi. În loc să lase ca şcolarii să urce délul cunoştinţei, învăţătorii aceştia îşi dau silinţa să desfacă délul şi să aplaneze chiar şi la şes calea şcolarilor. Învăţătorul, care procede astfel, va contribui sigur la tîmpirea copiilor.

Învăţătorul trebuie să nizuască:

1. Ca şcolarii să pótă trece ei înşişi peste pedeci.

2. Ca el să le pună înainte greutatea în ordinea cuvenită, în şirul păşirii fireşti.

3. Ca să conducă paşii şcolarilor gradat în deplină consonanţă cu vârsta şi cu progresul clasei.

4. Ca să încunjure, cât se poate, explicaţiile. El să releveze natura materialului de învăţământ, pe care copiii îl află în manual sau altundeva, dar să nu cugete el în locul şcolarilor.

5. Dacă are trebuinţă de explicaţie, aceea să fie clară, hotărîtă şi scurtă.

Este greşală, dacă negliji ocasiunea ca să-î faci pe copii să lucreze cât se poate de mult. Unul dintre principiile fundamentale ale sistemului frebelian este, că copiii trebuie să înveţe prin muncă. Copiii în grădinile de copii învaţă să intueze, căci neconţenit se încercă a reproduce. Umblând mereu cu obiectele în mână, ei învaţă însuşirile caracteristice ale acelor şi raporturile dintre ele. Drept-aceea ei nici nu pot învăţa superficial şi instrucţiunea superficială de mai târziu a şcolilor publice nici odată nu-î va mulţami.

Ochiul ca factor educativ a fost deja atât de mult lăudat, încât mulţi învăţători şi-a-ă format o părere foarte greşită despre funcţionarea aceluia. „Cu ochiul învăţăm.“ „Deprinde-ţi ochiul“ ş. a., — aceste reguli

erau considerate drept resumatul tuturor înțelepciunilor pedagogice. Este adevărat, că din punctul de vedere al valorii educative dintre toate organele simțurilor, ochiul este cel mai important, dar trebuie să ne aducem aminte, că simțurile în cazul cel mai bun sunt numai servitórele intelectului. Ele induc impresiuni în suflet, dar precisiunea, intensitatea și durabilitatea acestor impresiuni atěrnă dela însuși sufletul. Simțurile nu forméză ideile, ele daú sufletului numai materialul, din care se forméză ideile. Ele induc în suflet o mulțime înfinită de impresiuni, pe care sufletul nici nu le ia în sémă. Până când sufletul rămâne receptiv, până atunci peste tot nici nu se póte forma o idee și chiar când intelectul a format ideile, totuși acestea nu pot rămănea în el, dacă nu se deprind. A face pe copii ca să învețe lucrând, este singurul mijloc, care unesce în sine pe deplin toate acelea condițiuni, care sunt de lipsă pentru asigurarea clarității gândirii. În chipul aceasta atențiunea este deșteptată și intelectul nu numai că primesce în sine impresiunile, dar forméză și ideile, pe care apoi muncind numai decăt le și aplică. Așa dară nu este destul a ne aduna numai cunoscințe, ci acelea trebuie să le și aplicăm și anume întrebuintând, dacă numai se póte, chiar și mánile.

În vremile de mai nainte profesorul chemiei se mulțămia cu aceea, că școlarii învățau datele și tesele referitoare la acel obiect, însoțindu-le cu ilustrațiuni desemnate pe tabla neagră. Ulterior li se arăta apoi școlarilor și experimentul pentru ficsarea și ilustrarea celor învățate. A fost un pas înainte, când experimentul a început să premérgă explicațiunii și când profesorii cereau dela școlari, să-și însemne și să-și dea sémă de rezultatele experimentului. Acum însă acel învățător, care ține să producă impresiuni precise și durabile, va cere, ca școlarii ei înșiși să experimenteze. Numai dacă se va lucra astfel și dacă acelaș experiment se va repeți de mai multe ori, numai atunci adevărurile teoretice ale chemiei vor deveni proprietate neperitoare a intelectului, emulând cu mulțimea acelor percepțiuni, cu care viața practică umple mintea copiilor.

Chiar și botanica astăzi numai atunci și-a împlinit datoria, dacă va face pe școlari, ca ei înșiși să administreze unele specii tipice.

Școlarul ani de-a rândul póte să se tot uite la hartă, fără ca să-și câștige o noțiune clară despre relațiunile dintre părțile diferite ale țărilor desemnate acolo. Din acesta și din alte cause astăzi se cere, ca înșiși băeții să facă desemnuri cartografice,

cea ce este unul dintre mijlocele instrucțiunii geografice. Nu numai că școlarii trebuie să scie desemna harta pe tablă, dar chiar și în decursul lecțiunii ei trebuie să desemneze regiunile singuratice și astfel parte de parte va alcătui harta. Dacă vom cere, ca școlarii să taie conturile țărilor din hârtie sau îi vom face să copieze acele țări în alt mod óre-care, atunci ne vom convinge, că activitatea de felul acesta produce impresiuni cu mult mai durabile, decât o mulțime de repetiții.

Este o idee foarte bună, ca să avem o ladă spațioasă plină cu năsip sau cu materie de modelare și să lăsăm pe copiii începători, să formeze în această ladă conturile și împărțirea țărilor diferite așa, după cum le-au învățat ei în órele de instrucțiune. Astfel se pot modela continentele, cu munții, cu peninsulele și cu capurile lor. Pentru fixarea orașelor se pot întrebuița bețișóre de lemn. Dacă apoi fundul lăzii îl vor vâpsi cu albastru, vor copia astfel și marea. În privința unor obiecte de învățământ cei mai mulți învățători au recunoscut deja marea însemnătate a *instrucțiunii prin acțiune*. Astfel la scris, desemnat, cetit și la lucrările matematice le este permis școlarilor, ca ei înșiși să ia cu adevărat parte la instrucțiune. Nicî un învățător nu se mulțamește numai cu aceea, că să dea școla-

rilor percepțiunile de lipsă; ei aplică percepțiunile câștigate și în viața practică. Acesta după putință ar trebui să se facă la toate obiectele de învățământ.

Este greșală, dacă le spuni școlărilor lucruri, pe care ei înșiși ar pute să le scie sau pe care pe lângă o instrucțiune înțeleptă le-ar pute afla ei înșiși. *Acésta este regula de aur a instrucțiunii.* Dacă s'ar aplica cu rigóre chiar și numai această singură lege, chiar și în cazul acesta în cele mai multe școli instrucțiunea ar trece prin o adevărată revoluțiune. Învățătorii tineri în fiecare dimineață ar trebui să-și reamintescă această regulă și seara ar trebui să se întrebe, dacă ore în decursul zilei n'aũ greșit în contra ei.

A spune ceva încă nu va să zică a instrua. Nică cetirea și nică convorbirea încă nu sunt identice cu instrucțiunea. Învățătorul trebuie numai să conducă pe școlarii săi prin grădina cunoștinței și trebuie să le arate, care pomă e folositoare, care e stricăcioasă, tot odată trebuie să le arate calea cea mai corăspundătoare, pe care pot ajunge la fruct, dar să nu-l rupă el însuși fructul său chiar să-l mânânce și să-l mestece în locul școlărilor. Învățătorul trebuie să învețe pe copii, cum să judece, dar nu trebuie să judece el în locul lor. Acesta

numai îi va desvolta pe copii, căci astfel li s'ă dă acea muncă spirituală, pe care atât de mult o doresc.

Tyndall zice: „Dacă din poziția mea de astăzi privesc le trecutul meu, atunci mi s'ă desvêlesce înaintea ochilor o copilărie, care iubescce jocul și activitatea trupescă, dar nu iubescce munca școlară. Aversiunea pentru acéstă muncă n'a izvorit din apatie saũ din lipsa dorinței de a sci, ci din acel fapt, că cei dintei învățatori ai mei aũ fost lipsiți de darul, ca să dea viață lucrurilor, la care voiaũ să mă învețe.“

Nu este de mirat, dacă copiii mici plini de viață și de putere, cari abia așteptă să fie îndemnați la muncă și activitate, urêsc școla, care în privința acésta nu-i satisface. Și este sigur, că copiii ar învăța mai mult pe câmp și în pădure, între paseri și flori. (De altă parte însă instrucțiunea în liber are și încoveniente foarte mari.)

La Hamilton cetim: „Cel dinteiu principiu al educațiunii este de a induce pe băeți la activitate independentă și de a nu face în locul lor nimic, ce ei înșiși ar puté să facă.“

Herbert Spencer scrie: „În educațiune mai ales trebuie să desvoltăm spontaneitatea. Trebuie să-i facem pe copii, ca ei înșiși să facă cercetări și să tragă conclusiunile din ele. Să le spunem cât se pôte

mai puțin, dar să-î facem, ca ei însuși să descopere cât se poate mai mult. Spontaneitatea, ca nici unul dintre celelalte metode, asigură impresiunilor vioiciune și durabilitate. Bucățica de cunoscință, pe care elevul însuși și-a câștigat-o, problema, pe care însuși a rezolvat-o, va fi cu mult mai temeinică, decât de altfel. Activitatea precedentă a intelectului, care aduce după sine reușita, concentrațiunea imperativă a ideilor și simțul de învingere, care-î urmăzează, — toate acestea contribuiesc la o astfel de asociare în memorie a faptelor, pe care clarificarea cetită în manual sau audită dela învățator nu o va ajunge nici odată. Chiar de ar greși copilul rezolvarea corectă, chiar și atunci încordarea puterilor sale spirituale sprijinesce mai bine aducerea aminte de rezolvarea corectă, ce i s'a dat în urmă, decât o duzină de repetiții."

"Cunoscințele câștigate trebuiesc neconținut organizate. Zace în natura faptelor și a conclusiunilor, că ele legate astfel sistematic între oaltă succesive devin premise pentru conclusiuni nouă și astfel devin mijloce pentru rezolvarea altor cestiuni. Rezolvarea problemei de erii îi ajută copilului, ca să se lupte cu cea de azi. O astfel de cunoscință, îndată ce s'a câștigat, devine facultate și ajută mai departe în funcțiunea generală a gândirii, — și nu dórme scrisă

pe filele unei bibliotecă interne, ca și aceea, pe care am învățat-o mehanicesc.“

După Fellenberg: „Este mai de mare însemnătate activitatea spontană și individuală a elevilor, decât zelul multora, cari au primit sarcina de învățător.“

Rosenkranz zice: „Esența sufletului este spontaneitatea. Sufletul nu primește nici o impresiune, până ce nu s'a cualificat pe sine pentru primirea ei.“

Dă ocaziune copiilor, ca să afe bucurie în descoperirile lor proprii și atunci școla pentru ei nu va fi temniță, ci templul bucuriilor. Cât de mult se desfătează copiii de învingerea vre-unei greutăți! Cu cât mai mare e satisfacțiunea lor, dacă au învins fără ajutorul învățătorului! Atunci gloria este numai a lor! Ce deosebire la învățatură, dacă permitem școlarului, ca să-și ia partea sa din muncă! Copilul nici odată nu va învăța să umble, dacă-l vom purta tot în brațe. Orî ce încordare, fie ea cât de mică, dă mușchilor săi putere și vioiciune nouă. Astfel și acel copil, pe care-l ridică peste toate greutățile puterea spirituală a învățătorului său, spiritualicește va deveni schilod și dependent de alții. El tot-déuna va căuta razim, dacă-l crescem, ca să facă așa; și dacă în viață va trebui să pășescă înainte fără ajutorul învățătorului, atunci el nu va fi în stare să pășescă peste greu-

tățile ce i se vor pune în cale. Copilul nici odată nu va uita vre-un fapt, pe care l-a învățat să-l cunoscă prin prăcsă, drept rezultat al cercetărilor sale proprii. Un băét de fapt mestecă văpséla galbenă cu cea albastră și esperiéză, că se produce văpsélă verde; astfel el descopere influința colorilor primare asupra producerii colorilor secundare. Un alt băét *aude* numai combinațiunile colorilor primare sau vede rezultatele ilustrate pe o tabelă bine colorată. Resultatul învățământului în aceste două casurî va fi fórte diferit. Băétul al doilea după 10 anî de zile póte că își va puté reaminti cu óre-care greutate faptul, că roșul și albastrul împreună dau colórea purpurie. Cel dintêi însă nici nu trebuie să se gândescă la acésta. El nu trebuie să se încordeze absolut nimic, pentru ca să-și amintescă faptul. El *scie* lucrul tot așa, cum își scie numele; după cum scie, că are două mânî, zece degete ș. a.; că apa érna e rece, sau după cum scie o sută și o mie de lucrurî, pe care le-a învățat de sine pe calea esperiinței.

Maî ales aritmetica este acel studiù, în care învățătorul de regulă spune prea multe lucrurî de prisos. Copiîi memoriséză adese orî regulî lungî, grele și góle, fără ca învățătorul să le fi esplicat maî nainte. I se spune școlarului, că acum se multi-

plice cu un anumit număr, apoi să divizeze cu alt număr și așa mai departe, apoi va căpăta rezultatul. I se spune copilului, că un kilogram face 10 deca, în loc ca să-l lase să experimenteze el însuși acesta cu ajutorul cumpenei. I se aduce la cunoștință, că într'un metru sunt 10 decimetri, în loc ca prin compararea faptică a măsurilor să-l lase pe el să afle raporturile lungimilor. Regulele de „descompunere și de contragere“ adese-orî pentru copii sunt misterii adânci, fiind-că sunt avisați, ca să urmeze anumite reguli formale, în loc ca să li se permită, ca ei să facă operațiunile diferite mai întîi cu bani și măsuri reale și numai după aceea să pună pe tablă saū în cap rezultatul acelor operațiuni cu lucruri concrete.

Învățătorul însă să se ferescă de ideea aceea, că el nici n'ar avé altă de lucru, decât ca să privescă indiferent, cum își fac copiii descoperirile lor. Nu trebuie să-i lăsăm numai la ingeniositatea lor proprie, când îi punem să experimenteze. Învățătorul trebuie să fie conducător, respective izvorul, din care curge luminarea minții. Dar la nici un cas învățătorul să nu facă din școlarii săi simple magazii de cunoștințe, ci să-și dea silință ca elevii numai decât să scie aplica toate cunoștințele, pe care și le-au câștigat.

IV.

Greșeli în ținută.

Este greșală, dacă înjură. Prin așa ceva înainte de toate iriteză numai pe școlari, apoi te faci de rîs și școlarii te vor desprețui. Nimeni nu spune curatul adevăr, când înjură. Și apoi tocmai pentru învățător e un defect foarte mare, fie dacă dă creșmânt unor insinuări nedrepte, fie dacă el însuși afirmă așa ceva, ce de fapt nu gîndesce.

Este greșală, dacă amenință. Pedépsă copilul să o cunoscă numai din esperiință. Dacă învățătorul amenință, că după anumite delictе va urma anumite pedepse, atunci el însuși se lipsesce de cea mai însemnată prerogativă a sa, de dreptul ca din cas în cas să aplice pedépsa după împrejurările speciale ale faptului obvenit. Amenințările ridică un obstacol între învățător și între școlari, care împedecă dezvoltarea simpatiei reciproce a acelorora. Prin amenințări adecă învățătorul dovedesce, că el nu se încrede în curățenia intențiunilor școlarilor săi.

Este greșală, dacă te tânguesci neconțenit. Este adevărat, că școlarii adese-orî

merită admonițiunii, greșelile lor trebuiesc tot déuna apostrofate și chiar acele greșeli, care izvoresc din întemplantare sau din neștiință, trebuiesc relevate tot-déuna clar și în mod hotărît. Ei nici nu se pot îndrepta nici în privința învățaturii, nici în privința purtării morale, până ce nu le arăți greșelile în aceste privințe. Dar a face neconținut recriminațiunii, e altă cestie. Tânguirea devine obicei și dacă se face în mod mehanic, își perde orî ce efect. Martin Luther zice: „Eă învinuesc pe acei învățatori, cari fac din școla lor loc de durere și chin și cari în loc să-î învețe, dojenesc neconținut pe elevii lor.“

Este greșală, dacă nu ești liniștit. Cine-și perde cumpetul, acela nu póte stăpâni nici asupra altora. Învățătorul, care e tot-déuna acelaș, care-și ține capul drept, umblă cu demnitate, privesce așezat și vorbesce hotărît, acel învățător nu va avé necaz în conducerea clasei sale. Omul consciu de sine e tot-déuna liniștit. Iritațiunea și svêrcolirea slăbesc influința învățătorului, conturbă claritatea judecâții sale, incurcă dispozițiile sale disciplinare, produc nedreptate și atât prin esemplu cât și prin ciocnirile inevitabile iriteză pe elevi și le măresce încăpținarea.

Este greșală, dacă nu arăți destulă vioiciune și însuflețire. Instrucțiunea monotónă nu deșteptă atențiune și nu produce activitate spirituală. Inconscient școlarii se fac ca și învățătorul lor. Numai indiviđii energici și însuflețiți pot produce mult bine. Învățătorul să fie serios; el să dovedească, că ține mult la ceea ce face. Educațiunea inconscie a învățătorului bun este adeseori darul cel mai prețios, ce-l póte da elevilor săi. Învățătorul însă să nu confunde ținuta sgomotósă, lărmuitoare și demonstrativă cu însuflețirea. Însuflețirea este: seriositate fără iritațiune.

Este greșală, dacă te porți rece și formalist. Învățătorul nu póte munci cu efect fără simpatia clasei sale. Pentru ca să-și câștige acéstă simpatie, el trebuie să fie natural, vesel și sincer. Strălucirea feței și căldura vocii și a cuvintelor învățătorului pětrunde în ascunsurile cele mai întunecate ale inimii copilului și adeseori scot la lumină și desvóltă germenii puterii și a frumseții caracterului, care în lipsă de aliment s'ar fi stîns saú din care în lipsa luminii ar fi răsărit numai plante bolnăviciose. Blandeța cuvintelor și a procedurii, o adevărată interesare pentru cugetările, simțemintele și împrejurările co-

pilului, căldura inimei iubitoare scot la ivelă mugurii gingași ai drăgălășiei sufletului și ai curățeniei de inimă și produce florile cele mai frumoase ale unui caracter nobil. O ținută naturală și drăgălașă pune pe învățător în putința de a se lupta cu miș de necazuri mici ale vieții școlare, fără ca acele mici inconveniente să devină greutateți de neînvins.

Este greșală, dacă voesci să te aręți infalibil. Întru cât se pôte, învățătorul trebuie să scie tot, ce se referesce la obiectele, pe care trebuie să le învețe. El prin urmare trebuie să studieze și doctrinele, ce staū în legătură cu obiectele lui de învățământ, ca să nu vină prea adeseori în poziția neplăcută de a-și trada necunoștința sa chiar și în cestiunile mai generale. Dar el va greși în contra minții sănătoșe, dacă se pretinde drept enciclopedic. Nicī nu are nicī un folos să fi magazin de cunoștințe. Este de dorit, ca școlarii să respecte cunoștințele învățătorului lor, dar e de o însemnătate și mai mare, ca ei să stimeze onorabilitatea lui. Uniū învățătorī jertfesc părerea cea bună a școlarilor față de ei, de dragul unei încercări slabe, ca să-ī facă să credă, că erudițiunea lor e mai mare, decât ea de fapt este; cu tôte că e cu

mult mai demn de un învățător, dacă-și mărturisesce sincer defectele cunoștințelor sale, decât să-și desvelască lipsa onorabilității. Forțările unor învățători pentru de a-și ascunde lipsa de cunoștințe adese-orî sunt foarte ridicule.

